

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอห้างฉัตร
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร
จังหวัดลำปาง

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของเกษตรจังหวัด
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภออำเภอหางฉัตรจังหวัดลำปาง พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงานส่งเสริมการเกษตรในระยะ ๕ ปี โดยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานส่งเสริมการเกษตร และได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี

สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร ได้ร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรรมการหมู่บ้านและตำบล จัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘) จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาคการเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรอำเภอหางฉัตรอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร

กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน	๔
๓. สภาพภูมิอากาศ	๕
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๕
๓.๒ ฤดูกาล	๖
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๖
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๗
๔. เส้นทางคมนาคม	๘
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๘
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	๘
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๙
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๙
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๐
๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๐
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๐
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๒
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๓
๖.๔ การศึกษา	๑๓
๖.๕ การสาธารณสุข	๑๔
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๔
๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๖
๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๑๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอ	๒๓
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๓
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๓
๑.๒ ศักยภาพของพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๒
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๓๕
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๕
๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๙
๓. การจัดทำ TOWS Matrix	๕๐
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	๕๑
๑. แนวทางการพัฒนา	๕๑
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๑
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๑
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๒
๒. สรุปลำดับโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๕๔
บรรณานุกรม	๕๖
ภาคผนวก	
โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	๕๘
โครงการที่ ๒ โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช	๕๙
โครงการที่ ๓ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐาน	๖๒
โครงการที่ ๔ โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจการปรับปรุงบำรุงดิน	๖๔
โครงการที่ ๕ โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	๖๕
โครงการที่ ๖ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๖๗
โครงการที่ ๗ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	๖๘
โครงการที่ ๘ ส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงคุณภาพครบวงจร	๗๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒
๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒
๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหางฉัตร	๓
๔ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๕
๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕	๖
๖ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอหางฉัตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๕	๗
๗ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอหางฉัตร ปี ๒๕๖๔	๑๐
๘ ข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๑
๙ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๑
๑๐ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำปาง ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๒
๑๑ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอหางฉัตร	๑๓
๑๒ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๕
๑๓ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๖
๑๔ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	๑๗
๑๕ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๗
๑๖ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอหางฉัตร	๑๗
๑๗ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๐
๑๘ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๒
๑๙ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๓
๒๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๔
๒๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๔
๒๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๕
๒๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๖
๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๖
๒๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๗
๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๗
๒๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๙
๒๘ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว จังหวัดลำปาง	๓๑
๒๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๑
๓๐ แสดงทรัพยากรดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๓๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๕
๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวอำเภอห้วยฉัตร	๓๖
๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๗
๓๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๘
๓๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๖ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๙
๓๖ แสดงSmart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๑
๓๗ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร	๔๒
๓๘ พื้นที่มันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๓
๓๙ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้วยฉัตร	๔๔
๔๐ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๕
๔๑ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๗
๔๒ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร	๔๘
๔๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๙
๔๔ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๐

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอหางฉัตร	๑
๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหางฉัตร	๓
๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอหางฉัตร	๔
๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหางฉัตร	๔
๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๕
๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย....๖๗.....ปี ตั้งแต่ ปี ๒๔๙๕ – ๒๕๖๒	๖
๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ .....๓๙....ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๖๓	๗
๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ	๘
๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๙
๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอหางฉัตร	๑๐
๑๑ แสดงสินเชื้อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๒
๑๒ แสดงจำนวนประชากร ครุฑเรือน และครุฑเรือนเกษตรกร อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๓
๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๕
๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๖
๑๕ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๑๖
๑๖ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๓
๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๔
๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๕
๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๒๕
๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๐
๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๒
๒๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๓
๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๓
๒๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๔
๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๔
๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๔
๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอหางฉัตร	๓๕
๒๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอหางฉัตร	๓๖
๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอหางฉัตร	๓๖
๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหางฉัตร	๓๗
๓๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหางฉัตร	๓๘
๓๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๓๘
๓๓ แสดงวิธีการตลาดการเกษตร อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
๓๔	แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร อำเภอห้วยฉัตร	๔๐
๓๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร	๔๒
๓๖	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร	๔๓
๓๗	แสดงภูมิพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง(พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอห้วยฉัตร	๔๓
๓๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้วยฉัตร	๔๔
๓๙	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้วยฉัตร	๔๔
๔๐	แสดงปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร. จังหวัดลำปาง	๔๕
๔๑	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๖
๔๒	แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง	๔๗
๔๓	แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร	๔๘

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่อำเภอ ห้างฉัตร เมืองลำปาง เกาะคา แม่ทะ และสบปราบ

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็น จำนวน ๕ เทศบาล ๓ อบต. ๗ ตำบล ๗๓ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็นเทศบาลตำบล จำนวน ๕ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล หมู่ที่	เมืองยาว	ปงยางคก	เวียงตาล	ห้างฉัตร	หนองหล่ม	วอแก้ว	แม่สั่น
๑	เวียงเหนือ	สันหนองบง	สันทราย	ห้างฉัตรใต้	ป่าไคร้	ทุ่งผา	ป่าเหียง
๒	เวียงใต้	ทุ่งบ่อแป้น	เหล่า	ห้างฉัตรเหนือ	ล้อง	ทุ่งต้นแมติว	ลุ่มกลาง
๓	นาบัว	สันหลวง	ใหม่แม่ปาง	แม่ฮาว	หลังก้าน	วอแก้ว	หัวทุ่ง
๔	น่าน้ำมัน	สันบุญเรือง	ยางอ้อยเหนือ	สถานี	แม่ยิง	หลายทุ่ง	แม่สั่น
๕	ทุ่งหลวง	ต้นค้ำม่วงชุม	หัววัง	แพะ	หนองหล่ม	ทุ่งหก	โป่งหวาก
๖	สันกำแพง	จำ	ทุ่งเกวียน	ขามแดง	หนองขาม	ทุ่งจั่ว	ส้มป่อย
๗	หนองบัว	ปงใต้	ห้วยเรียน	ปิ่นจ้าว	หัวทุ่ง	น้ำจำ	ปิ่นเต้า
๘	แม่มายเหนือ	ปงเหนือ	แม่ตาลน้อย	หัวหนอง	จ้าวพิชัย		นาเงิน
๙	แม่มายใต้	ปงยางคก	ปางปงปางทราย	ปางม่วง	ป่าไคร้เหนือ		หัวทุ่งพัฒนา
๑๐	เหล่า	ช่วง	ดอน				
๑๑	ใหม่สามัคคี	โฮ่องทะล้า	ยางอ้อยใต้				
๑๒	ใหม่สันป่าตึง	หม้อ					
๑๓	สันกำแพงเหนือ	นางแล					
๑๔	สันกำแพงใต้						
๑๕	เวียงทอง						

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง, พ.ศ. ๒๕๖๖

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
เมืองยาว	๗๗,๔๒๓	-	๑	๑๕	๒,๙๙๕
ปงยางคก	๑๗,๘๙๘	-	๑	๑๓	๔,๑๑๙
ห้างฉัตร	๔๔,๖๓๙	-	๒	๗	๔,๕๑๑
แม่สั่น	๒๑,๘๑๒	๑	-	๙	๑,๗๐๒
วอแก้ว	๖๘,๖๖๓	๑	-	๙	๑,๖๗๙
เวียงตาล	๑๖,๑๔๗	-	๑	๑๑	๓,๕๐๖

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
หนองหล่ม	๓๖,๗๘๒	๑	-	๙	๒,๑๓๐
รวม	๒๘๓,๓๖๔	๓	๕	๗	๒๐,๖๖๐

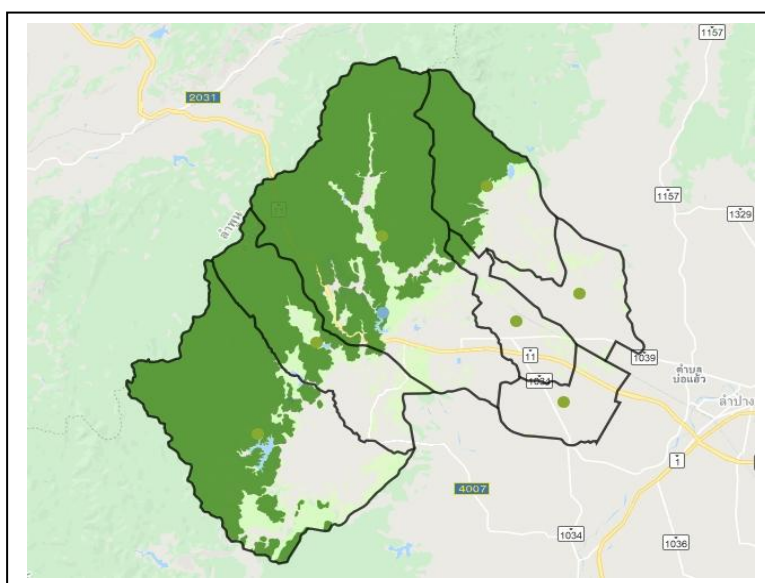
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหางฉัตร, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้ อำเภอหางฉัตร มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูง มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๑๘๑,๐๕๑ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีไม้สำคัญทางเศรษฐกิจ คือ ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้มะค่า ไม้แดง ไม้เต็ง และไม้รัง (ภาพที่ ๒)

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหางฉัตร

(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหางฉัตร

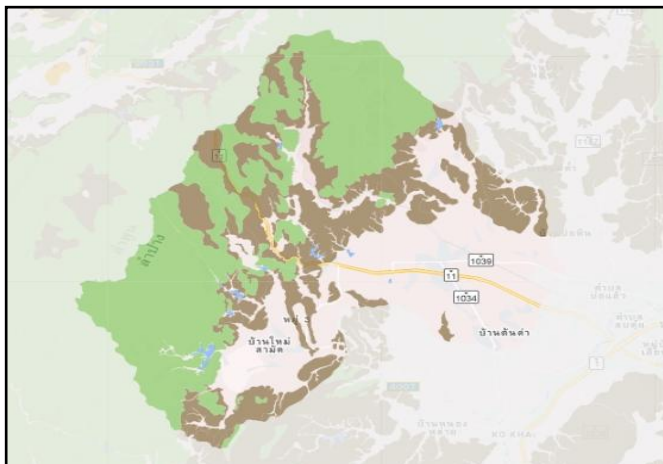
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หางฉัตร	๔๔,๖๓๙	๗,๔๘๘	๑๖.๗๗
เมืองยาว	๗๗,๔๒๓	๔๘,๔๔๘	๖๒.๕๘
ปงยางคก	๑๗,๘๘๘	๓๔	๐.๑๙
เวียงตาล	๑๖,๑๔๗	๒,๔๙๘	๑๕.๔๗
หนองหล่ม	๓๖,๗๘๒	๖๘	๐.๑๘
แม่สั่น	๒๑,๘๑๒	๘,๑๘๕	๓๗.๕๒
วอแก้ว	๖๘,๖๖๓	๙,๑๑๖	๑๓.๒๗
รวม	๒๘๓,๓๖๔	๗๕,๘๓๖	๒๖.๗๖

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

อำเภอห้วยฉัตร มีพื้นที่ที่มีความลาดชัน ร้อยละ ๕๗.๙๘ คิดเป็น ๑๔๓,๘๔๘.๕๙ ไร่ และมีดินต้นเขิน ร้อยละ ๔๒.๐๒ คิดเป็น ๑๐๔,๒๖๒.๑๗ ไร่

แผนที่แสดงความลาดชันของอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอห้วยฉัตร

(ที่มา <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอห้วยฉัตร มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๑ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

ชุดดิน : ชุดดินห้วยฉัตร

ลักษณะเด่น : เป็นดินสีกรมท่า ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย สีนํ้าตาลเข้ม หรือ สีนํ้าตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายถึงดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทราย สีแดงปนเหลืองถึงสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดน้ำเล็กน้อยถึงปานกลางหากฝนทิ้งช่วง พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย

แนวทางการจัดการ : เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี หาแหล่งน้ำสำรอง โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกไม้ผล จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชหรือวิธีกล หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน

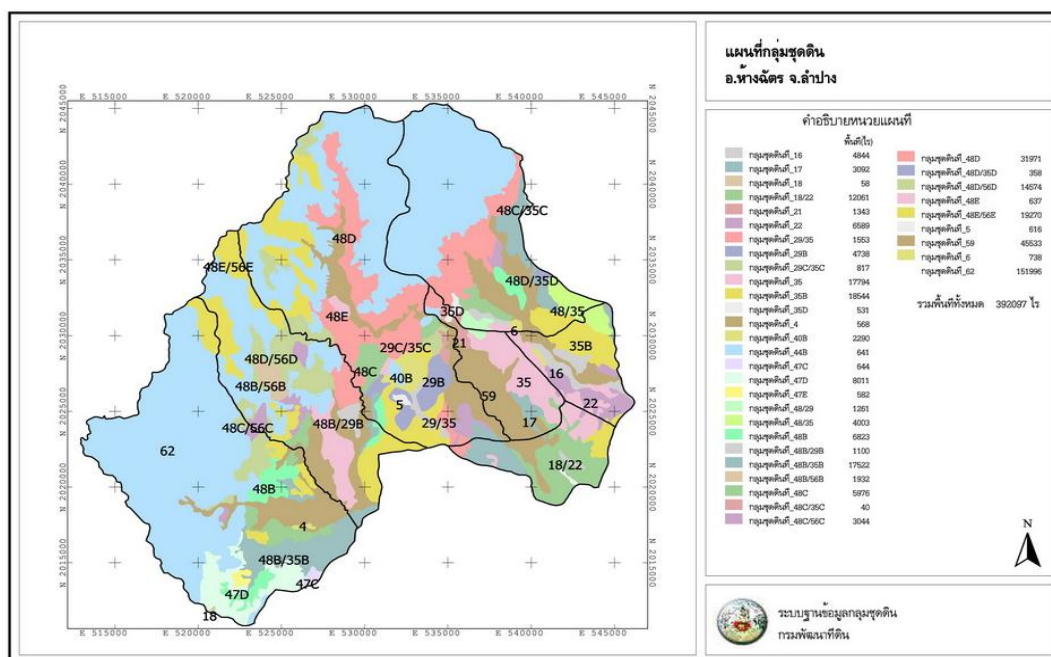
ภาพที่ ๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอห้วยฉัตร

(ที่มา: สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน, กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๔ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

กลุ่มชุด ดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)							ผลรวม ทั้งหมด
	ปงยางคก	เมืองยาว	หนองหล่ม	ห้างฉัตร	แม่ถัน	วอแก้ว	เวียงตาล	
๑๘	๒,๑๖๐.๓๕							๒,๑๗๘.๓๕
๕๙		๑๙,๒๓๙.๙๙						๑๙,๒๙๙
๓๑		๑๒๓.๙๑						๑๕๔.๙๑
๓๕	๘,๙๑๑.๖๖	๘,๑๘๙.๐๗	๑๒,๙๔๗.๗๐	๙,๕๔๖.๕๖	๘,๑๒๙.๐๙	๖,๓๔๙.๒๐	๑๗,๗๓๒.๗๐	๗๑,๘๔๑
๓๘			๑,๑๕๘.๓๔			๓,๒๖๖.๓๗		๔,๔๖๒.๗๑
๔๐		๓๒๖.๓๐						๓๖๖.๓
๔๗		๗,๙๗๑.๔๘				๔๕๘.๐๗		๘,๔๒๙.๕๕
๔๘		๕,๒๕๗.๘๘	๑,๓๔๕.๗๕	๓๐๙.๓๕	๖,๒๑๙.๒๘	๒,๘๘๘.๗๒	๙,๗๑๓.๒๐	๒๕,๗๙๒.๒
๕๖			๘๓๗.๔๗	๕๓๒.๕๙		๑,๓๑๐.๙๒	๔๔๐.๓๗	๓,๑๒๗.๓๕
๖๐		๔๒๒.๕๗			๑๑๑.๑๔			๕๙๓.๗๑
๓๑ b		๔๓.๓๙						๔๓.๓๙
๓๕ b	๓๑๕.๔๔	๔,๙๒๗.๐๘	๑,๑๙๗.๑๕	๐.๕	๙๖.๑๘	๑,๐๕๑.๘๘	๒,๙๓๓.๙๒	๑๐,๕๒๒.๒
ผลรวม ทั้งหมด	๑๑,๓๘๗.๕	๔๖,๕๐๑.๗	๑๗,๔๘๖.๔	๑๐,๓๘๙.๐	๑๔,๕๕๕.๗	๑๕,๓๓๕.๒	๓๐,๘๒๐.๒	

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

(<https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓. สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอห้วยฉัตร ที่เป็นแอ่งคล้ายก้นกะทะ จึงทำให้อากาศร้อนอบอ้าวเกือบตลอดปี ฤดูร้อนร้อนจัด และหนาวจัดในฤดูหนาว ปี ๒๕๕๒ มีอุณหภูมิสูงสุด ๔๒.๓๐ องศาเซลเซียส ต่ำสุด ๑๓.๐ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนวัดได้ ๙๗๗ มิลลิเมตร

๓.๒ ฤดูกาล

แบ่งออกได้เป็น ๓ ฤดู คือ

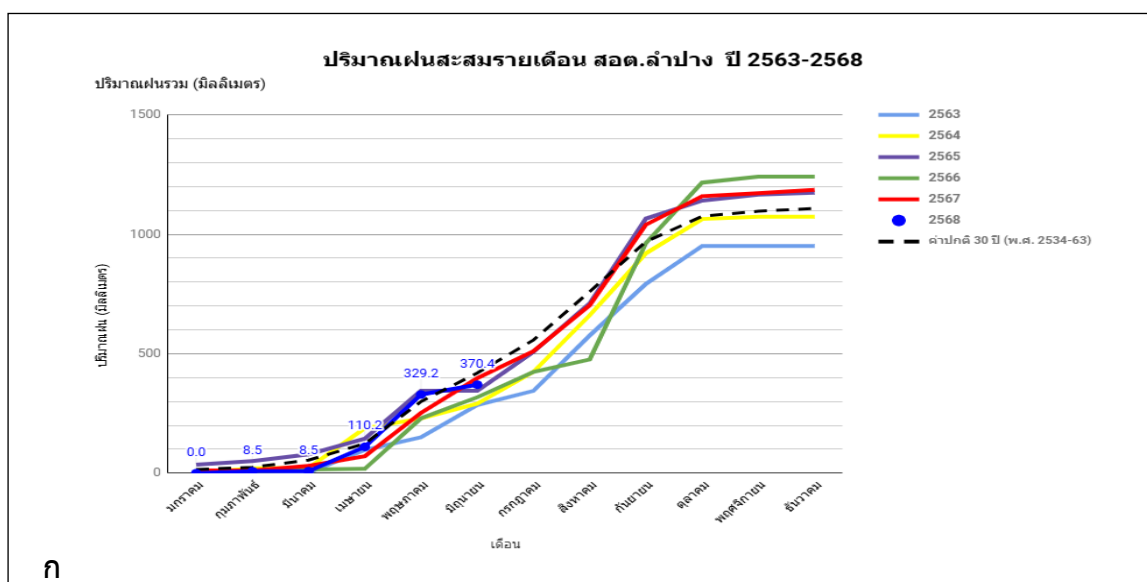
ฤดูร้อน เริ่มประมาณต้นเดือน มีนาคม จนถึงกลางเดือน พฤษภาคม อากาศจะร้อนอบอ้าว ช่วง ที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือน พฤษภาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือน พฤศจิกายน จนถึงเดือน กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็น ช่วงที่มีอากาศหนาวจัด คือ เดือนมกราคม

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

อำเภอห้างฉัตร มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๗ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๓.๕ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีปริมาณ ๐.๑ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือนกันยายน โดยมีปริมาณ ๑๒.๗ มิลลิเมตร (ภาพที่ ๖)

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย.....ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๘
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗

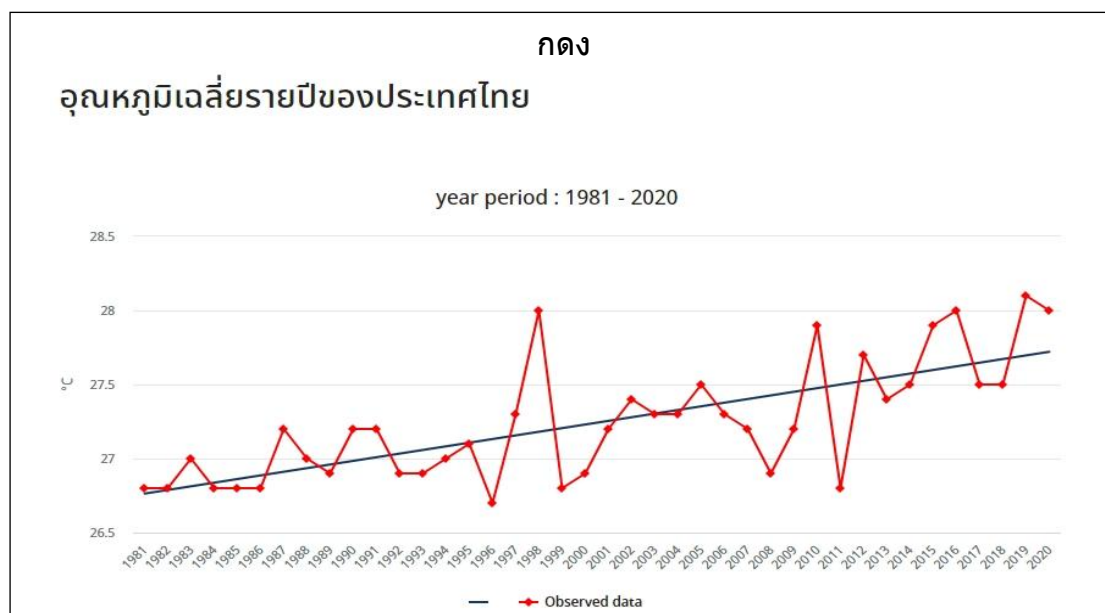
ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๕	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๖	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๗
๑	มกราคม	๐.๕	๐.๐	๐.๔
๒	กุมภาพันธ์	๔.๕	๐.๒	๐.๑
๓	มีนาคม	๑.๖	๐.๓	๐.๔
๔	เมษายน	๒.๓	๐.๑	๒.๑
๕	พฤษภาคม	๑๑.๒	๖.๘	๔.๙
๖	มิถุนายน	๓.๔	๒.๙	๓.๖
๗	กรกฎาคม	๗.๐	๓.๔	๔.๘

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๕	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๖	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.) ปี ๒๕๖๗
๘	สิงหาคม	๑๑.๖	๑.๗	๖.๗
๙	กันยายน	๑๒.๗	๑๖.๒	๑๒.๘
๑๐	ตุลาคม	๒.๔	๘.๒	๔.๔
๑๑	พฤศจิกายน	๐.๔	๐.๘	๑.๒
๑๒	ธันวาคม	๐.๓	๐.๐	๐.๔
	รวม	๕๗.๙	๔๐.๖	๔๑.๘
	เฉลี่ย/ปี	๔.๘	๓.๔	๓.๕

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ.๒๕๖๗

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อำเภอห้างฉัตร มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๕ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๑๖.๒ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๕.๓ องศาเซลเซียส (ตารางที่ ๖)

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ .....๓๙....ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๖๓

(ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอห้างฉัตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๗

เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๑๗.๔	๓๐.๕	๒๔.๐
กุมภาพันธ์	๑๗.๔	๓๔.๖	๒๖.๐
มีนาคม	๒๑.๐	๓๗.๕	๒๙.๓
เมษายน	๒๔.๖	๔๐.๔	๓๒.๕
พฤษภาคม	๒๕.๐	๓๖.๐	๓๐.๕
มิถุนายน	๒๔.๘	๓๓.๖	๒๙.๒

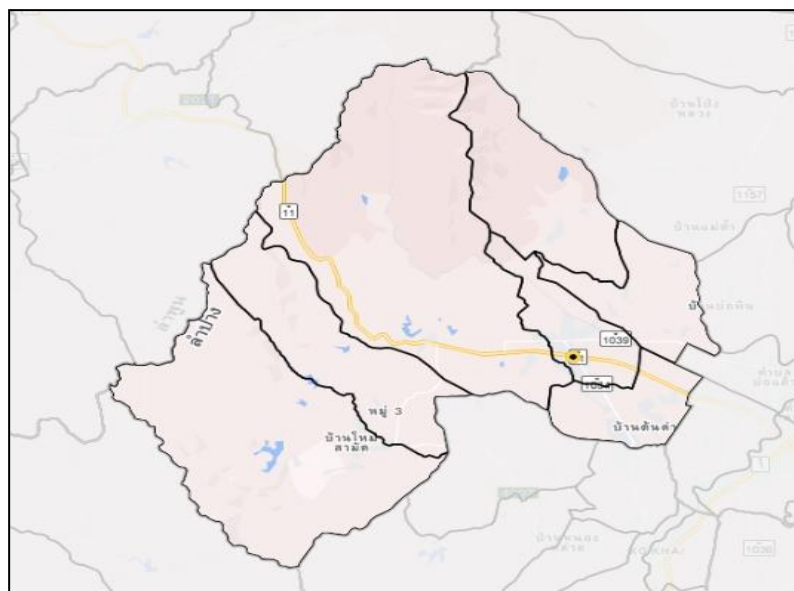
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
กรกฎาคม	๒๔.๗	๓๒.๔	๒๘.๖
สิงหาคม	๒๔.๔	๓๑.๙	๒๘.๒
กันยายน	๒๓.๙	๓๑.๗	๒๗.๘
ตุลาคม	๒๓.๐	๓๑.๕	๒๗.๓
พฤศจิกายน	๒๐.๔	๒๙.๖	๒๕.๐
ธันวาคม	๑๗.๗	๒๘.๘	๒๓.๓

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๖๗

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอห้วยฉัตร มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางทางหลวงหมายเลข ๑๑ เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร (ภาพที่ ๘)

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ

(<https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๙)

ทางรถไฟ ทางรถไฟสายเหนือ หรือ ทางรถไฟสายชุมทางบ้านภาชี-เชียงใหม่ เป็นเส้นทางรถไฟสายหนึ่งในประเทศไทย แยกออกจากทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีรถไฟชุมทางบ้านภาชี ผ่านหลายจังหวัดในภาคกลางและภาคเหนือ และสิ้นสุดปลายทางที่สถานีรถไฟเชียงใหม่ รวมระยะทาง 751 กิโลเมตร (นับตั้งแต่สถานีรถไฟกรุงเทพ) และที่สถานีรถไฟชุมทางบ้านดารา จังหวัดอุดรธานี จะมีทางแยกไปยังสถานีรถไฟสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย รวมระยะทาง 457 กิโลเมตร (นับตั้งแต่สถานีรถไฟกรุงเทพ)

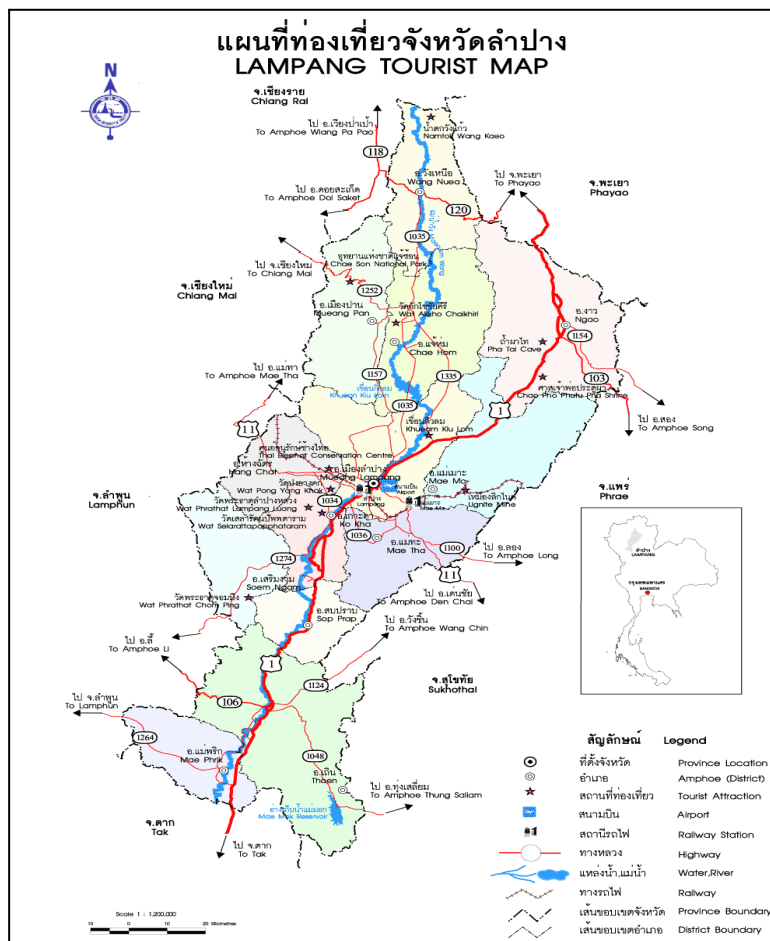
ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี (ถ้ามี) มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ สถานีขนส่งจังหวัดลำปาง

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๑ เส้นทางระหว่างอนุสาวรีย์หลักสี่ถึงกลางสะพานแม่น้ำสาย (เขต
แดนไทย/เมียนมา) ระยะทาง ๙๙๔.๗๕ กิโลเมตร

-ทางหลวงหมายเลข ๑๑ เส้นทางระหว่างอินทร์บุรีถึงเชียงใหม่ ระยะทาง ๕๖๒.๖๗
กิโลเมตร

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา: www.google.com, พ.ศ.๒๕๖๖)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอห้างฉัตร เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (ภาพที่ ๑๐)

อำเภอห้างฉัตร มีแม่น้ำ ๓ สาย ได้แก่ ลำน้ำแม่ตาล ลำน้ำแม่ไพร และลำน้ำแม่ยาว และมีพื้นที่รับน้ำแยกแต่ละ
ตำบล ดังนี้

ตำบลแม่สัน มีอ่างเก็บน้ำแม่ยาว พื้นที่รับน้ำ ๓,๗๕๐ ไร่ พื้นที่รับประโยชน์ ตำบลแม่สัน, ตำบลเมืองยาว

ตำบลวอแก้ว มีอ่างเก็บน้ำแม่ไพร พื้นที่รับน้ำ ๑,๔๐๐ ไร่ พื้นที่รับประโยชน์ ตำบลวอแก้ว ตำบลปงยางคค

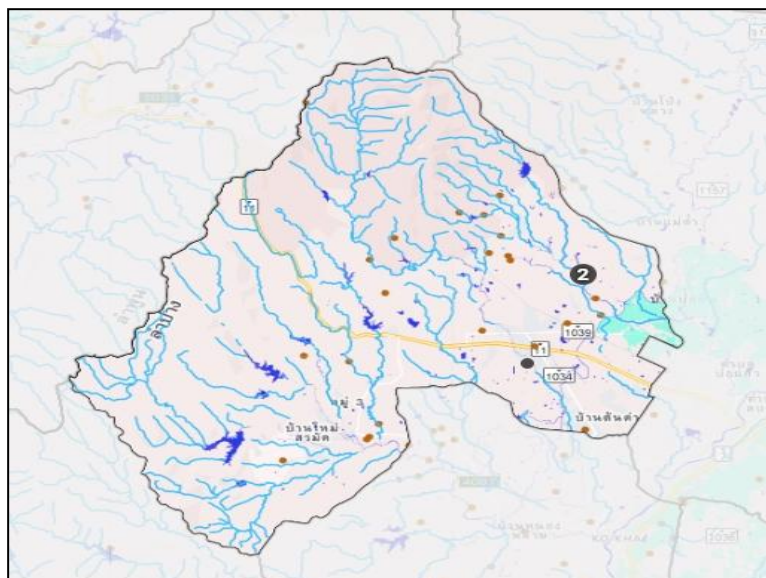
ตำบลปงยางคค อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วยแม่ตาล, ห้วยแม่วิก, ห้วยแม่ฮาว, คลองแม่น้อย

ตำบลเวียงตาล อ่างเก็บน้ำห้วยเรียน พื้นที่รับน้ำ ๒,๕๐๐ ไร่ อ่างเก็บน้ำปางปง พื้นที่รับน้ำ ๒๕๐ ไร่ อ่างเก็บน้ำ
แม่ตาลน้อย พื้นที่รับน้ำ ๓๗๐ ไร่ และอ่างเก็บน้ำห้วยแม่สัน พื้นที่รับน้ำ ๙๕๐ ไร่

ตำบลหนองหล่ม ห้วยแม่ไพร พื้นที่รับน้ำ ๘,๕๑๔ ไร่ ห้วยแม่ยิง พื้นที่รับน้ำ ๖๑๕ ไร่ และห้วยแม่ต๊ับ พื้นที่รับน้ำ ๖๓๕ ไร่

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

อำเภอห้วยฉัตร มีโครงการชลประทานน้ำ ๒ แห่ง ได้แก่ ตำบลเมืองยาว อ่างเก็บน้ำแม่ยาว พื้นที่รับน้ำ ๒,๒๕๐ ไร่ ตำบลห้วยฉัตร อ่างเก็บน้ำห้วยลวด พื้นที่รับน้ำ ๑๐๐ ไร่

ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอห้วยฉัตร

(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรอำเภอห้วยฉัตร ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตร ๗๓,๙๕๔ ไร่ (ร้อยละ ๒๖.๑ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ทั้งนอกเขตและในเขตชลประทาน (ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง, พ.ศ. ๒๕๖๔) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๗ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอห้วยฉัตร ปี ๒๕๖๔

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ไม้โตเร็ว	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
ห้วยฉัตร	๔๔,๖๓๙	๓,๔๓๓	๑๑๖	๑๔	๐	๑๑๐	๓๔	๐	๓,๘๕๓
เมืองยาว	๗๗,๔๒๓	๑๐,๖๙๖	๔๘	๑๖๗	๐	๐	๘๘	๒,๔๐๙	๑๓,๓๖๐
ปงยางคก	๑๗,๘๘๘	๗,๒๙๐	๐	๐	๐	๖๐	๗๒	๑	๑๓,๙๑๓
เวียงตาล	๑๖,๑๔๗	๓,๒๓๖	๖๖๒	๒๒	๐	๔๓๖	๓๙	๒	๗,๓๖๗
หนองหล่ม	๓๖,๗๘๒	๔,๗๙๙	๑,๓๐๖	๒๑๘	๑,๒๙๘	๖๗๙	๑๑๘	๒๖๓	๑๙,๘๖๘
แม่สั่น	๒๑,๘๐๒	๕,๒๙๒	๕๔๒	๐	๐	๓๓	๔	๐	๖,๔๔๐
วอแก้ว	๖๘,๖๖๓	๔,๙๔๙	๑๙๙	๘๐	๐	๑๑๙	๖๓	๐	๕,๕๔๐
พื้นที่รวม	๒๕๓,๓๖๔	๓๙,๖๙๕	๒,๘๗๔	๕๐๒	๑,๒๙๘	๑,๔๓๘	๔๑๙	๒,๖๗๕	๗๓,๙๕๔

ที่มา :สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
ห้างฉัตร	๔๕๘	๘๘๕	๑๒๒	๒๘๑	๑๖๒	๑๗,๒๕๘	๖๒๒	๑๑๖	๐
หนองหล่ม	๓๐๕	๑,๒๓๗	๐	๓๙๙	๓๔๕	๑,๓๐๐,๖ ๓๖	๓๕๙	๐	๐
เมืองยาว	๖๒๕	๓,๓๗๐	๐	๓๙๑	๓,๕๖๕	๑๓,๖๕๘	๑๓๙	๖๗	๐
ปงยางคก	๕๔๙	๑,๗๖๒	๖	๓๐๖	๑๗,๐๑๑	๗๒๖,๗๘๘	๔๐๙	๑๐๓	๑
เวียงตาล	๔๙๑	๑,๘๗๑	๒	๒๘๔	๖๕๓	๗,๕๕๑	๕๓	๐	๐
แม่สั่น	๓๘๕	๑,๑๕๘	๐	๘๖๓	๑,๙๖๗	๘,๖๐๑	๑๖๗	๑๐๐	๐
วอแก้ว	๕๑๕	๒,๓๔๖	๑,๑๘๓	๓๔๙	๗๒๙	๘,๗๑๕	๗๘๘	๐	๐
รวมทั้งหมด	๓,๓๒๘	๑๒,๖๒๙	๑,๓๑๓	๒,๘๗๓	๒๔,๔๓๒	๒,๐๘๓,๒ ๐๗	๒,๕๓๗	๓๘๖	๑

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้างฉัตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....แห่ง คือ .....
- ชื่อโรงงาน..... ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน .....แห่ง คือ.....
- ชื่อโรงงาน..... ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ .....
- ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๙ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกร รวม (ราย)	กุ้ง ทะเล	กุ้งน้ำ จืด	ปลา ทะเล	ปลาน้ำ จืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำ อื่นๆ
ห้างฉัตร	๑๘				๑๘		
เมืองยาว	๓๘				๓๘		
ปงยางคก	๑๕๖				๑๕๖		
เวียงตาล	๖๔				๖๔		
หนองหล่ม	๗๐				๗๐		
แม่สั่น	๔๒				๔๒		
วอแก้ว	๑๒๕				๑๒๕		
รวมทั้งหมด	๕๑๓				๕๑๓		

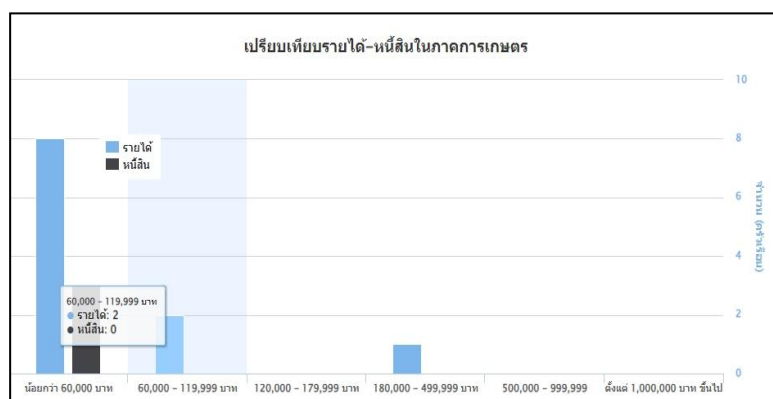
ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๘

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

ครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ ๑๙,๘๕๗.๖๓ บาท เป็นค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคที่ครัวเรือนซื้อหรือจ่ายเอง เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรเป็นลูกหนี้ที่มีศักยภาพในการชำระหนี้ต่ำ และยังมีเกษตรกรลูกหนี้ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ในจำนวนลูกหนี้สูงอายุดังกล่าว เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (หรือ NPL) การที่หนี้สินของเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น จะมีผลกระทบต่อการจำกัดอำนาจซื้อของครัวเรือน การจำกัดทางเลือกในการลงทุนปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของเกษตรกร การส่งต่อหนี้สินไปยังคนรุ่นลูกหลาน และการขยายความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจให้กว้างขึ้นอีกในระยะยาว

ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา: https://aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/#tabs๕,พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปีในปีพ.ศ. ๒๕๖๕ เท่ากับ ๗๑,๔๑๗ บาทต่อปี เทียบกับปีที่แล้ว (ปี พ.ศ. ๒๕๖๔) มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๔๓๓ บาทต่อปี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๖

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปีในปีพ.ศ. ๒๕๖๕ เท่ากับ ๑๐๐,๗๑๑ บาทต่อปี เทียบกับปีที่แล้ว (ปี พ.ศ. ๒๕๖๔) มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๑,๔๘๑ บาทต่อปี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๔๗

ตารางที่ ๑๐ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำปาง ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖

รายการ (ล้านบาท)	ปี พ.ศ.				
	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
ภาคเกษตร	๘,๓๓๗	๗,๘๓๗	๗,๗๑๘	๗,๔๖๕	๗,๖๙๖
ภาคบริการ	๓๓,๑๔๙	๓๔,๙๔๗	๓๖,๔๔๗	๓๗,๙๔๗	๓๘,๙๒๖
ภาคอุตสาหกรรม	๒๔,๔๐๗	๒๕,๗๖๑	๒๕,๘๕๗	๒๕,๔๘๒	๒๔,๗๙๕
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๖๕,๘๙๓	๖๘,๕๔๕	๗๐,๐๒๓	๗๐,๙๘๔	๗๑,๔๑๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๙๐,๔๒๔	๙๔,๗๗๙	๙๗,๒๙๑	๙๙,๒๓๐	๑๐๐,๗๑๑
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๒๙	๗๒๓	๗๒๐	๗๑๔	๗๐๙

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง, พ.ศ. ๒๕๖๖

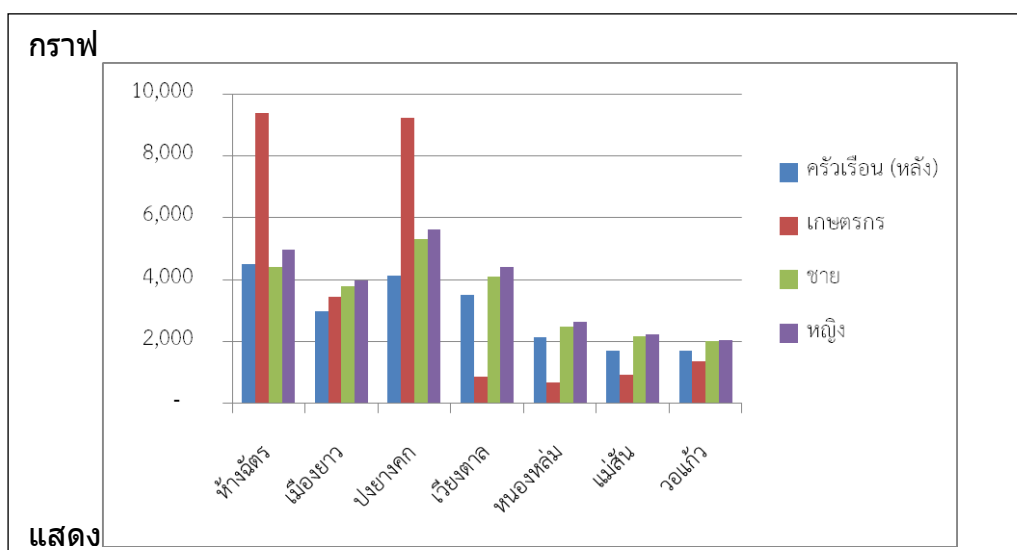
๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอห้วยฉัตร มีประชากรทั้งสิ้น ๕๐,๑๗๐ คน จำนวนครัวเรือน ๒๐,๖๖๐ ครัวเรือนแบ่งเป็นชาย ๒๔,๒๖๒ คน หญิง ๒๕,๙๐๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอห้วยฉัตร

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	ห้วยฉัตร	๔,๕๑๑	๙,๓๘๓	๔,๔๐๗	๔,๙๗๖	๙,๓๘๓
๒	เมืองยาว	๒,๙๙๕	๓,๔๓๒	๓,๗๙๐	๓,๙๘๑	๗,๗๗๑
๓	ปงยางคก	๔,๑๑๙	๙,๒๓๒	๕,๒๙๙	๕,๖๑๙	๑๐,๙๑๘
๔	เวียงตาล	๓,๕๐๖	๘๗๒	๔,๑๐๗	๔,๓๙๖	๘,๕๐๓
๕	หนองหล่ม	๒,๑๓๐	๖๖๘	๒,๔๘๑	๒,๖๕๒	๕,๑๓๓
๖	แม่สั่น	๑,๗๐๒	๙๓๖	๒,๑๖๒	๒,๒๓๕	๔,๓๙๗
๗	วอแก้ว	๑,๖๙๗	๑,๓๘๐	๒,๐๑๖	๒,๐๔๙	๔,๐๖๕
รวม		๒๐,๖๖๐	๒๕,๙๐๓	๒๔,๒๖๒	๒๕,๙๐๘	๕๐,๑๗๐

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยฉัตร,พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาพที่ ๑๒ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๖.๔ การศึกษา

อำเภอห้วยฉัตร มีสถานศึกษา หรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๙ แห่ง แยกออกเป็น

๑. โรงเรียนอนุบาล จำนวน ๑ แห่ง คือ

๑.๑ โรงเรียนอนุบาลห้วยฉัตร

๒. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ๒ แห่ง คือ

๒.๑ โรงเรียนปงยางคก (ทิพย์ช้างอนุสรณ์)

๒.๒ โรงเรียนเมืองยาววิทยา

๓. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ แห่ง คือ

๓.๑ โรงเรียนวอแก้ววิทยา

๔. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.เขต ๓๕ จำนวน ๓ แห่ง คือ

๔.๑ โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา

๔.๒ โรงเรียนเวียงตาลพิทยาคม

๔.๓ โรงเรียนแม่สันวิทยา

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่

๔.๔ โรงเรียนวิสิฐวิทยา (วัดนางแล)

๔.๕ โรงเรียนวัดบ้านหม้อศึกษา (โรงเรียนพระปริยัติธรรม)

๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

๑.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่

๑) โรงพยาบาลชุมชน ขนาด ๓๐ เตียง ๑ แห่ง

๒) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ๑ แห่ง

๓) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๑๐ แห่ง

๑.๒ สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ คลินิกแพทย์ ๙ แห่ง

๑.๒.๒ คลินิกพยาบาล ๑ แห่ง

๑.๒.๓ ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ๑๐ แห่ง

๑.๒.๔ ร้านขายยาแผนโบราณ ๑ แห่ง

๑.๓ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

๑.๓.๑ แพทย์ จำนวน ๙ คน

๑.๓.๒ ทันตแพทย์ จำนวน ๕ คน

๑.๓.๓ เภสัชกร จำนวน ๑๓ คน

๑.๓.๔ พยาบาล จำนวน ๔๑ คน

๑.๓.๕ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๗๐ คน

๑.๓.๖ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๑,๓๗๗ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอห้างฉัตร นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ ๙๘ % และนับถือศาสนาอื่นๆ ประมาณ ๒ % ปัจจุบันมีวัด จำนวน ๖๑ แห่ง ที่พักสงฆ์ จำนวน ๑๓ แห่ง และโบสถ์คริสต์ จำนวน ๑ แห่ง (บ้านแม่ฮาว ม.๓ ต.ห้างฉัตร)

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

๒.๑) จ้อย/ขอ เป็นการแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน คือ การนำเนื้อหาหรือประโยชน์มาใส่ทำนองให้คล้องจองกันอาจจะเป็นเรื่องราวการใช้ชีวิตประจำวัน หรือเป็นการสนทนากันก็ได้

๒.๒) ประเพณีสงกรานต์พระธาตุ

๒.๓) ประเพณีพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อขุนताल (พญาเบิก) ตำบลเวียงตาล

๒.๔) ประเพณีแข่งไม้ค้ำศรี ตำบลปงยางคก

๒.๕) ประเพณีตานก๋วยสลาก

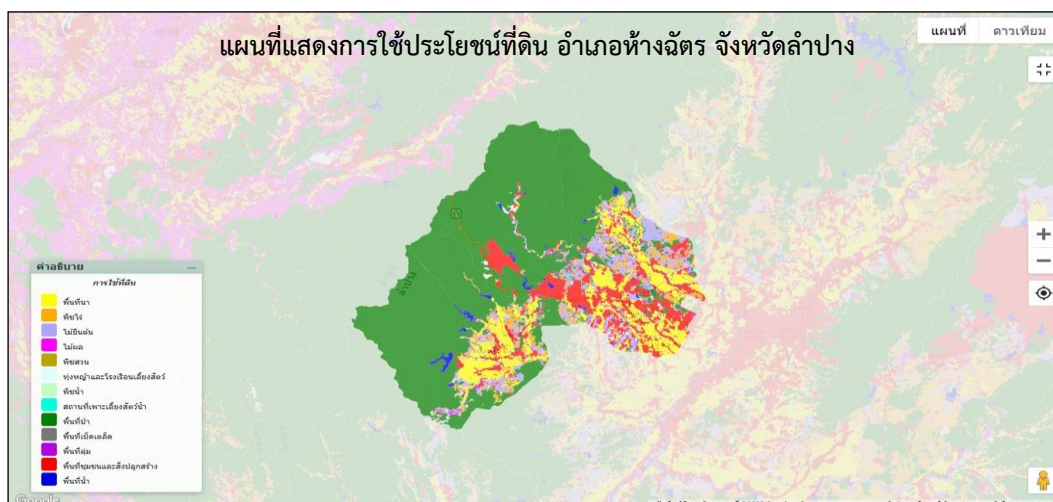
๒.๖) ฯลฯ

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

อำเภอห้างฉัตร มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า จำนวน ๒๓๖,๒๓๖ ไร่ ร้อยละ ๖๒.๐๑ รองลงมาคือ พื้นที่นา จำนวน ๔๘,๑๑๘ ไร่ ร้อยละ ๑๒.๖๓ และพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๔๒,๒๔๑ ไร่ ร้อยละ ๑๑.๐๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

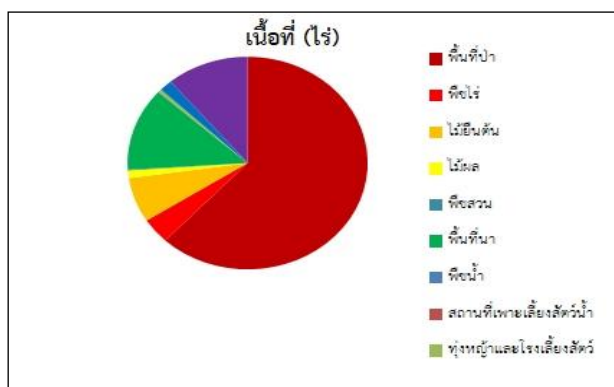
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๒๓๖,๒๓๖	๖๒.๐๑
พืชไร่	๑๔,๙๐๗.๕๗	๓.๙๑
ไม้ยืนต้น	๒๕,๙๐๓.๙๘	๖.๘๐
ไม้ผล	๔,๔๓๕.๑๓	๑.๑๖
พืชสวน	๕๐๔	๐.๑๓
พื้นที่นา	๔๘,๑๑๘.๔๐	๑๒.๖๓
พื้นที่น้ำ	-	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๒๒.๘๔	๐.๐๓
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑,๘๔๗.๖๐	๐.๔๘
พื้นที่ลุ่ม	-	-
พื้นที่น้ำ	๖,๖๓๕.๗๙	๑.๗๔
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๔๒,๒๔๑.๖๔	๑๑.๐๙
พื้นที่เปิดเตล็ด	-	-

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

กราฟวงกลมแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง

ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอสว่างวีรจักร พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๔๓,๕๓๖ ไร่ รองลงมา คือ ยางพารา มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๔,๐๐๒ ไร่ และมันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๓,๔๐๙ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมี พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย และปาล์มน้ำมัน

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง

ตำบล	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่) อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง								
	พื้นที่ทั้งหมด	ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ลำไย	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	รวมทั้งหมด
เวียงตาล	๑๐,๗๒๗	๔,๑๙๘	๑๑๒.๕	๖๑๖	๙๙	๓๑๗.๖	๒๕๒.๓๘	๔๘๙.๗	๖,๐๘๙.๘
หนองหล่ม	๒๐,๑๖๕	๖,๑๗๓	๑,๑๔๖	๑,๘๖๖	๗๓๘.๖	๑๔๔	๒,๓๙๒	๓๕.๓	๑๒,๔๙๖.๓
วอแก้ว	๑๐,๒๕๕	๕,๘๐๑	๓๑๕.๕๔	๒๕๐	๓๑๖.๕	๑๗๕.๙	๗๖๓.๖๑	๙.๔	๗,๖๓๓.๗
ปงยางคก	๑๔,๐๓๔	๘,๓๔๙	๑๓.๘	๑๒๐	๘๒.๕	๗๕.๕	๒๑.๗๘	๕.๙	๘,๖๖๙
เมืองยาว	๙,๖๖๘	๙,๒๕๘	๐	๒.๔๑	๑๓๙.๒	๑๓	๑๑.๗๑	๕.๖	๙,๔๓๐.๕
แม่สั่น	๖,๔๖๓	๕,๐๐๓	๒๒.๕	๐	๓๕๘.๔	๑๒๖.๕	๐.๐๘	๐	๕,๖๙๖.๒
สว่างวีรจักร	๑๑,๑๗๕	๔,๗๕๑	๘๐	๐	๑๒๘.๗		๕๖๐.๔๙	๐	๖,๐๑๙.๙
รวม	๘๒,๔๙๐	๔๓,๕๓๖	๑,๖๙๐.๖	๓,๔๐๙.๓	๑,๘๖๓.๒	๙๘๓.๖	๔,๐๐๒.๔	๕๔๕.๙	๕๖,๐๓๕.๗

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

อำเภอห้างฉัตร มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๔ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๑.	วิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านวอแก้ว	นายดำริ สุวรรณสุระ	แฮมพู	๑๑๘/๒	๓	วอแก้ว
๒.	หจก.เซนต์ เซรามิกส์	นางจินตนา อินต๊ะสม	ภาชนะต่าง ๆ	๒๔๙/๑		
๓.	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเห็ดปลอดสารตำบลเวียงตาล	นางเยาวรัตน์ บรรเทิง	เห็ด	๒๓๕	๑๑	เวียงตาล
๔.	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์โคนมวอแก้ว	นางวันดี กันใจรส	นม เต้าฮวย ชีส	๑๓๖	๔	วอแก้ว
๕.	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสถานีเบเกอร์รี่	นางสาวศรัญญา แก้วปินตา	ขนมปัง คุกกี้	๓๙	๔	สถานี
๖.	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลวอแก้ว	นายเมธี มณีวงศ์	ผักต่าง ๆ	๑๑๔/๒	๔	วอแก้ว

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๖

ตารางที่ ๑๕ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๘๔
เครื่องดื่ม	๘
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๓๖
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๘๒
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๒๕
รวม	๒๐๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๖

ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอห้างฉัตร

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
ผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดบ้านวอแก้ว	๕๓/๒	๓	วอแก้ว	๘	นายสว ย สุวรรณสุระ
แปลงใหญ่พืชผักตำบลห้างฉัตร	๒๔๙	๒	ห้างฉัตร	๓๑	นางสาวรุ่งทิพา อินต๊ะแสน
นักบริหารบ้านทุ่งบ่อแป้น	๕๑	๒	ปงยางคก	๗	นางสาวธาริกา แปงปลูก
MonHerb (มอนเฮิร์บ)	๗๑	๖	เมืองยาว	๘	นางวลัยรัตน์ แขนงแก้ว
อุ่นไอรักบ้านทุ่งหก	๓๙	๕	วอแก้ว	๗	นางสาวณัฐิศา กาวิตา

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
ผลผลิตการเกษตรญี่ปุ่น	๙๖	๑๐	เวียงตาล	๗	นายภัทรพล เศวตกุล
บ้านโฮ่อง-ทะล้า	๔๖/๑	๑๑	ปงยางคก	๘	นายศักดิ์ พรหมศรี
เรารักกัน	๑๒/๑	๘	ปงยางคก	๘	นายอินันท์ บัวเทศ
ผลิตจานกาบหมากและวัสดุธรรมชาติห้างฉัตร ลำปาง	๑๘๕/๖	๖	ห้างฉัตร	๗	นายธีรภัทร์ คำสม
แปลงใหญ่เห็ดตำบลปงยางคก	๔	๒	ปงยางคก	๓๑	นายสัมพันธ์ ชัยเรืองเดช
แปลงใหญ่ข้าวตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร	๑๕๙	๑๑	เวียงตาล	๓๓	นางจันทร์ทิพย์ อินตานวล
แปลงใหญ่ผักอินทรีย์ตำบลวอแก้ว	๓๔	๔	วอแก้ว	๓๓	นายเมธี มณีวงศ์
แปลงใหญ่ข้าวอำเภอห้างฉัตร	๑๐๒	๔	ปงยางคก	๒๐๕	นายสมาน ใหม่คำแปง
กลุ่มเกษตรปลอดภัย ทอทิพย์ บ้านจำ	๑๙๐/๑	๖	ปงยางคก	๑๖	นางเทียมศรี ชัดฝัน
กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านแม่ฮาว	๔๘๖	๓	ห้างฉัตร	๑๐	นายอาทิตย์ แสงบุญเรือง
กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านห้างฉัตรเหนือ	๒๓๕	๒	ห้างฉัตร	๑๐	นายผดุง ฉัตรแก้ว
เลี้ยงวัวขุนและปลูกหญ้าพญาเบิก	๑๒๙	๑	เวียงตาล	๑๐	นางสาวสมจิตต์ สุภากุล
เวียงดำนศึก	๑๑๐/๑	๗	เวียงตาล	๙	-
ไอติมกะทินมสดป่าไคร้	๑๘๘	๑	หนองหล่ม	๘	นางฤทัย นามแสง
ดอยเหนือฟาร์ม	๓๔/๑	๙	ปงยางคก	๘	นายพรหมมินทร์ ประระมา
สมุนไพรพื้นบ้านตำบลแม่สั่น	๑๔๘	๓	แม่สั่น	๘	นางทัศนีย์ แก้วกล้า
ผู้เลี้ยงโคเนื้อตำบลวอแก้ว	๑๙	๒	วอแก้ว	๙	นายศุภกฤต ผาตา
กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ต้นคำ-ม่วงชุม	๓๗	๕	ปงยางคก	๒๕	นางอัมพร ยศบุญเรือง
กลุ่มปลูกผักปลอดสารสันหลวง	๘๘/๑	๓	ปงยางคก	๑๗	นายสุเชิด แก้วปิ่นใจ
ขนมบ้านยาย	๒๓๘	๗	ห้างฉัตร	๘	นางจินดา แลสันกลาง
ลำปางสมรทฟาร์ม	๓๘๘	๔	เวียงตาล	๑๔	นายนพพร อินแสง
กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์บ้านหลังก้าน	๒๓๓	๓	หนองหล่ม	๑๖	นางอำนวย สุตาลังกา
หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านน้ำจำ	๔๙	๗	วอแก้ว	๒๕	นางชื่นจิตต์ ปารมี
กลุ่มข้าวไรซ์เบอร์รี่บ้านจำ อ.ห้างฉัตร	๑๔๐/๑	๖	ปงยางคก	๒๑	นายจรรยา จวรรณตุม
กลุ่มรักวัวห้างฉัตรใต้	๒/๗	๕	เวียงตาล	๗	นายสถิตย์ โนชัย
กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์โคนมตำบลวอแก้ว	๑๓๖	๔	วอแก้ว	๙	นางวันดี กันใจรส
กลุ่มปลูกผักพื้นบ้านเวียงตาล	๒๓๕	๑๑	เวียงตาล	๑๐	นางจันทร์เพ็ญ ชาวเพย
กลุ่มผู้ปลูกอาหารช้าง	๑๒๐/๒	๘	เวียงตาล	๗	นายจิรศักดิ์ สามณี
กลุ่มวัวขุนวอแก้ว	๙๑	๓	วอแก้ว	๙	นายคันชิต ธิวงศ์
กลุ่มเลี้ยงวัวขุนบ้านทุ่งจั่ว	๓๙/๑	๖	วอแก้ว	๘	นางจิตภัก บัวบาล
กลุ่มปลูกผักปลอดสารเคมีอินทรีย์เวียงตาล	๖๒	๔	เวียงตาล	๒๙	นายสอน กลิ่นพิมาย
กลุ่มเห็ดปลอดสารตำบลเวียงตาล	๒๓๕	๑๑	เวียงตาล	๑๐	นางสาวเยาวรัตน์ บรรเทิง
กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรทุ่งใหม่	๓๐๐	๕	วอแก้ว	๘	นางสงวน ไชยเครื่อง
กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรทุ่งหนองตอง	๑๖๗	๕	วอแก้ว	๑๑	นายอินสอน ฟองเกตุ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรทุ่งหลวง	๑๓๖	๕	วอแก้ว	๑๓	นายสนิท ตื้อทา
กลุ่มเลี้ยงสัตว์ตำบลแม่สั่น	๓๔	๑	แม่สั่น	๑๓	นายอินแก้ว การิยา
กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์เจ้าไพรบ้านทุ่งบ่อแป้น	๒๕๑	๒	ปงยางคก	๘	นางพิศอำไพ สมความคิด
กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงทุ่งตุน-แม่ติ้ว	๑๑๒	๒	วอแก้ว	๗	นายเมฆ ใหม่สุขะ
กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรทุ่งดอน	๖๑/๑	๓	วอแก้ว	๗	นายมงคล ช่างลัก
ข้าวคุณภาพบ้านสันบุญเรือง	๑๐๑/๑	๔	ปงยางคก	๑๐	นายอิต สิทธิอมรสกุล
กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านวอแก้ว	๑๑๘/๒	๓	วอแก้ว	๑๕	นายดำริห์ สุวรรณสุระ
กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรบ้านวอแก้ว	๔๔	๓	วอแก้ว	๙	นายสุขสันต์ ขาวหล้า
กลุ่มผลิตน้ำดื่มบ้านแม่ฮาว	๔๗๑	๓	ห้างฉัตร	๑๑	นางดวงนภา ศรีคำวัง
กลุ่มศูนย์สาธิตการตลาดบ้านแม่ฮาว	๔๗/๑	๓	ห้างฉัตร	๑๑	นางสุพรรณษา สายสุวรรณ
กลุ่มข้าวทิพย์ช้างอำเภอห้างฉัตร	๔๘๒	๖	ปงยางคก	๔๗	นายนันท์วัธ ไซยมงคล
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือบ้านแม่ยามใต้	๒๔/๔	๙	เมืองยาว	๙๗	นายพุม แก้วศิริ
เกษตรอินทรีย์ตำบลวอแก้ว	๓๔	๔	วอแก้ว	๕๘	นายสุวิทย์ ธวัช
กลุ่มเพาะเห็ดอินทรีย์บ้านหัวทุ่ง	๒๑/๑	๗	หนองหล่ม	๙	นางสีกุล เมืองมูล
กลุ่มสินค้าพื้นบ้านล้านนา	๑๐๔	๖	เวียงตาล	๗	นางพรพิมล วงศ์สันกลาง
กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดบ้านทุ่งบ่อแป้น	๒	๒	ปงยางคก	๑๔	นายอรุณ ปินใจ
กลุ่มทำเหมมบ้านทุ่งเกวียน	๒๑๓	๖	เวียงตาล	๗	นางสาวสุมิตรา คำงามเมือง
กลุ่มข้าวแต่น้ำแดงโมกลุ่มแม่บ้านบ้านหัวหนอง	๕๒/๒	๘	ห้างฉัตร	๑๕	นางเหนียม ทรายหล้า
กลุ่มน้ำดื่ม RO บ้านลุ่มกลาง	๙	๒	แม่สั่น	๑๕	นางกุศล คำจำปา
กลุ่มผลิตอิฐมอญบ้านสันบุญเรือง	๘๒	๔	ปงยางคก	๑๒	นายธีระพล มูลอินทะ
กลุ่มตัดเย็บบ้านสัมป่อย	๑๒๒	๖	แม่สั่น	๗	นางผ่องพรรณ สันกาวิ
กลุ่มแม่สั่นเกษตรอินทรีย์	๕๘/๑	๑	แม่สั่น	๖๑	นายบุญเนตร เตชะอุ่น
กลุ่มสมุนไพรรักษาแม่สั่น	๙	๒	แม่สั่น	๑๖	นายเทียน กาวิชัย
ทำแคบหมู แม่บ้านบ้านหม้อ	๔๗	๑๒	ปงยางคก	๘	นางสมจิตร์ แก้วคำฟู
เกษตรพัฒนาตำบลเวียงตาล	๑๕๙	๑๑	เวียงตาล	๒๕๐	นายบุญช่วย อินตานวล
นาบัวเพื่อนเกษตร	๑๓๖	๑๑	เมืองยาว	๙	นายพวม ปวงทุเลา
กลุ่มผลิตชาสมุนไพรเพื่อสุขภาพบ้านปางปงปงทราย	๑๔๙	๙	เวียงตาล	๒๖	นายสวัสดิ์ คุณชมภู
กลุ่มไส้อั่วสับนาง	๑๓๑/๑	๗	ห้างฉัตร	๑๐	นางปรีนทร์ทิพย์ ใจสีมา
กลุ่มผลิตภัณฑ์เซรามิกบ้านจำ	๑๒๑/๑	๖	ปงยางคก	๙	นายพิทักษ์ ใจเที่ยง
กลุ่มอาชีพเย็บรองเท้าผ้าบ้านยางอ้อย	๑๘๑	๔	เวียงตาล	๗	นางมณี เชื้อจิว
กลุ่มตัดเย็บ บ้านแม่ฮาว	๑๖	๓	ห้างฉัตร	๙	นางสาวนงเยาว์ ใหม่คำแปง
กลุ่มสมุนไพรรักษาบ้านเวียงใต้	๖๘/๓	๒	เมืองยาว	๑๐	นางรุจิรัตน์ กาวิชัย
ท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีคนตีเหล็ก	๓๐	๖	ห้างฉัตร	๑๐	น.ส.สุวนันท์ ชื่นทศพลชัย

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
โกโก้เขากลางคันคร	๒๐๗	๙	หนองหล่ม	๑๒	นายสายัน วะตาพงศ์
ดอกไม้ประดิษฐ์ตำบลหนองหล่ม	-	๑	หนองหล่ม	๗	นางจำลอง เคชะลูน
ดอกไม้ประดิษฐ์แม่ยิง	๑	๔	หนองหล่ม	๗	นายไชยา สมเป็ง
ดอกไม้กระดาดสาบ้านหนองหล่ม	๗/๑	๕	หนองหล่ม	๗	นางผ่องศรี หล้าสมวงศ์
ลำไยแปลงใหญ่ตำบลเมืองยาว	๑๗/๑	๒	เมืองยาว	๗	นายมานพรัตน์ ไชยสุ
ศูนย์ถั่วชุมชนบ้านเวียงเหนือ	๖	๑	เมืองยาว	๗	นางจินดา สมบุญ
สวนผู้พันเกษตรผสมผสาน	๑๗๒	๑๐	เมืองยาว	๗	พ.ต.ท.สุชาติ กันเงิน
นักบริหารบ้านทุ่งบ่อแป้น	๕๑	๒	ปงยางคก	๗	นางสาวธาริกา แปงปลูก
สมุนไพรยอดจรรยา	๑๒๔	๗	ปงยางคก	๗	นายไกรลาส กันทาแจ่ม
สินค้าตำบลปงยางคก	๑๕๙/๑	๙	ปงยางคก	๗	นายสรารุช ฮาวคำฟู
น้ำดื่มทองทิพย์	๔๗๓	๖	ปงยางคก	๗	นายมานะ นันตา
แสงเหนือสุรากลั่น	๘๘/๒	๓	ปงยางคก	๗	นางศุภรดา สิทธิระ
สมุนไพรไทย-ยวน แม่รัก	๗/๑	๑๓	ปงยางคก	๗	นายสาโรจน์ แสนยอดเมือง
ดินปลูกทิพย์ช้าง	๑๐๔/๑	๖	ปงยางคก	๗	นายวัชรทัต ปวงแก้ว
ผลผลิตการเกษตรญี่ปุ่น	๙๖	๑๐	เวียงตาล	๗	นายภัทรพล เสวตกุล
น้ำพริกบ้านแม่ตาลน้อย	๑๙๙	๘	เวียงตาล	๗	นางรจนา คำอ้าย
ห้องเที่ยวเกษตรห้วยเรียน	๖๗	๗	เวียงตาล	๗	นางวิลาวัลย์ ทาสุดา
เพื่อรวบรวมและพัฒนาสินค้าเกษตร	๓๘๐	๔	เวียงตาล	๗	นางสาวสมคิด อุ่นแก้ว
ผู้ใช้น้ำบาดาลพลังแสงอาทิตย์บ่อทุ่งเคิน	๒๑๕	๓	วอแก้ว	๗	นายสุขประเสริฐ ติยะชัย

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร,พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้าวแต่น้ำแดงโมกลุ่มแม่บ้านบ้านหัวหนอง	๕๒/๒	๘	ห้างฉัตร	๑๐	นางแสงเทียน เมืองสอน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งต้นแม่ติ้ว	-	๒	วอแก้ว	๑๐	นางจูรีรัตน์ สมณะ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านจำ	๑๙๐/๑	๖	ปงยางคก	๑๐	นางเทียมศรี ชัดผั่น
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งจั่ว	๗๗	๖	วอแก้ว	๑๐	นางดวงพร บุญคุ้ม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งผา	๒๔	๑	วอแก้ว	๑๐	นางกนกพร สอนคำปิง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งหก	๓๘	๕	วอแก้ว	๑๐	นางวัลลิกา มังคละ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาบ้าน	๓๗	๔	เมืองยาว	๑๐	นางจันทร์พอง ยาธรรมมาตร
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาบัว	๑๕/๓	๓	เมืองยาว	๑๐	นางวัลยา ทาสุนิษฐ์
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านน้ำจำ	๕๐	๗	วอแก้ว	๑๐	นางชื่นจิตต์ ปารมี

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านปันเต้า	๒๗	๗	แม่สั่น	๑๐	นางศรีจันทร์ มาวิเลิศ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ฮาว	๑๖	๓	ห้างฉัตร	๑๐	นางสุพรรณษา สายสุวรรณ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านวอแก้ว	๑๑๘/๓	๓	วอแก้ว	๑๐	นางณัฐกานต์ สุวรรณสุระ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหม้อ	๔๗	๑๒	ปงยางคก	๑๐	นางสมจิตร แก้วคำฟู
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวทุ่ง	-	๗	หนองหล่ม	๑๐	นางสีกุล เมืองมูล
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหล่ายทุ่ง	ศาลา เอนกประสงค์	๔	วอแก้ว	๑๐	นางวันดี กันใจรส
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว	-	๓	ห้างฉัตร	๑๖	ด.ช. กฤษณพงศ์ อินทวน
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวอแก้ววิทยา	๑๒๓	๔	วอแก้ว	๒๕	ด.ช. ณัฐวุฒิ คำตา
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเวียงตาลพิทยาคม	๓๖๓	๔	เวียงตาล	๒๒	น.ส.สาวิตรี สุวรรณศร
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มปลูกผักปลอดสารเคมีอินทรีย์เวียงตาล	๖๒	๔	เวียงตาล	๒๘	นายสสอน กลิมพิมาย
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรปลอดภัยของทิพย์บ้านจำ	๑๙๐/๑	๖	ปงยางคก	๑๖	นางเทียมศรี ชัดฝัน
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรอินทรีย์ต้นคำม่วงชุม	๓๗	๕	ปงยางคก	๒๕	นางอัมพร ยศบุญเรือง
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรอินทรีย์ตำบลวอแก้ว	๓๔	๔	วอแก้ว	๓๙	นายธนชัย จาระณะ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรปลูกผักปลอดสารสันหลวง	๘๘/๑	๓	ปงยางคก	๑๕	นายสุเชิด แก้วปินใจ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรแปลงใหญ่ผักอินทรีย์ตำบลวอแก้ว	๓๔	๔	วอแก้ว	๓๓	นายเมธี มณีวงศ์
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรแปลงใหญ่เห็ดตำบลปงยางคก	๔	๒	ปงยางคก	๓๑	นายสัมพันธ์ ชัยเรืองเดช
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผลิตชาสมุนไพรเพื่อสุขภาพบ้านปางปงปายทราย	๑๔๙	๙	เวียงตาล	๑๒	นายสวัสดิ์ คุณชมภู
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกถั่วลิสง	๑๐๘	๑	เมืองยาว	๑๐	นางสีแพร โปธิตา
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกกล้วยบ้านโป่งขวาง	๕๒/๑	๕	แม่สั่น	๑๕	นายศรีมูล บุญตั้ง
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเพาะเห็ดบ้านทุ่งบ่อแป้น	๒	๒	ปงยางคก	๑๔	นายอรุณ ปินใจ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านน้ำจำ	๔๙	๗	วอแก้ว	๒๕	นางชื่นจิตต์ ปาระมี
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเห็ดอินทรีย์บ้านหัวทุ่ง	-	๗	หนองหล่ม	๑๐	นางสีกุล เมืองมูล

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗

ตารางที่ ๑๘ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
สหกรณ์การเกษตรห้วยฉัตร จำกัด	๑๔๑	๑	ปงยางคก	๕๐	-
สหกรณ์นิคมห้วยฉัตร	๑๔๐	๕	ใหม่พัฒนา	๑๑	นางทองใบ ธิช่างทอง

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำปาง, พ.ศ.๒๕๖๗

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

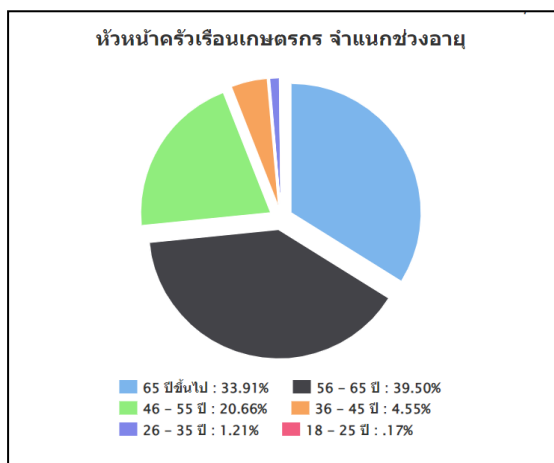
(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

อำเภอห้วยฉัตร มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๖,๖๑๒ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒,๖๑๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕๐ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๑ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๙ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๒๔๒	๓๓.๙๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๖๑๒	๓๙.๕๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๓๖๖	๒๐.๖๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๐๑	๔.๕๕
๒๖ - ๓๕ ปี	๘๐	๑.๒๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๑	๐.๑๗
รวม	๖,๖๑๒	๑๐๐

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

ภาพที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

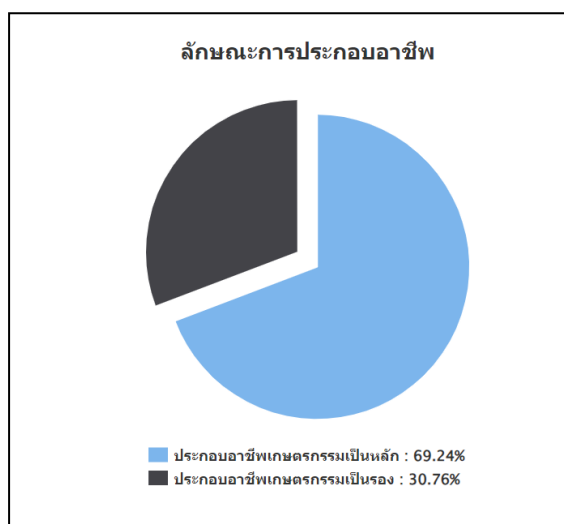
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอห้วยฉัตร มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๖,๒๘๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๘๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๔,๐๔๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๕

ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๕๗๘	๖๙.๒๔
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒,๐๓๔	๓๐.๗๖

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

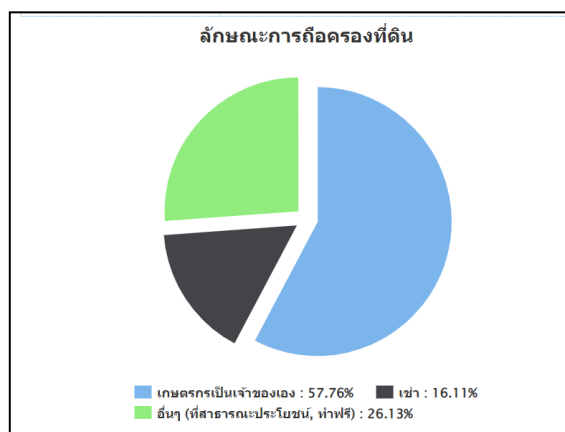
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๔,๔๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๖ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๒,๐๐๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๑ และเช่า จำนวน ๑,๒๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๔,๔๓๘	๕๗.๗๖
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒,๐๐๘	๑๖.๑๑
เช่า	๑,๒๓๘	๑๖.๑๓

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

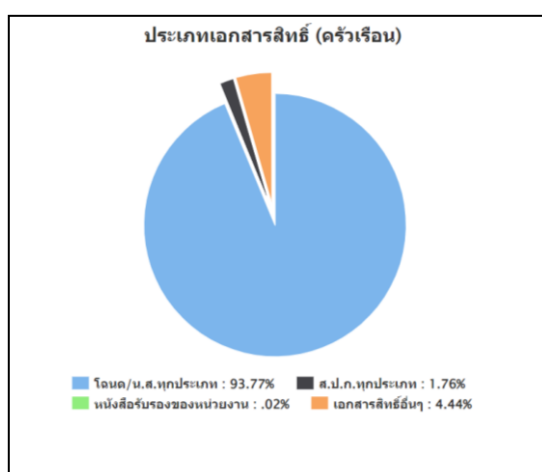
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

เกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร มีการถือครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ ประเภทโฉนด/น.ส. ทุกประเภท จำนวน ๔,๘๐๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๙ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๑ และเอกสารสิทธิ์ประเภทอื่น ๆ จำนวน ๔,๒๓๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๔,๓๐๖	๘๑	๑	๒๐๔	๔,๔๙๒

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๑ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๒)

ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) ข้อมูลปี ๒๕๖๕ (ตัดยอด ณ ๓๐ เม.ย. ๖๖)

๒) องค์การและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอห้วยฉัตร มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๗ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๐๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒๘ กลุ่ม สมาชิก ๓๐๘ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๗ กลุ่ม สมาชิก ๑๕๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๙๕ แห่ง สมาชิก ๖๗๒ ราย สหกรณ์จำนวน ๒ แห่ง สมาชิก ๑,๕๒๘ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๗ กลุ่ม สมาชิก ๗๘ ราย

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ห้วยฉัตร	๑	๑๐	๗	๔๗	๑	๒๐	๒๐	๑๔๑	๑	๑,๐๑๐	๑	๗
วอแก้ว	๑	๒๐	๖	๗๒	๑	๒๐	๑๖	๑๑๓	๑	๕๑๒	๑	๙
หนองหล่ม	๑	๑๐	๕	๕๔	๑	๒๐	๘	๕๗	-	-	๑	๙
ปงยางคก	๑	๑๕	๑	๑๐	๑	๒๐	๑๗	๑๒๐	-	-	๑	๑๓
เวียงตาล	๑	๑๕	๑	๒๓	๑	๓๐	๑๙	๑๓๔	-	-	๑	๑๑
แม่สั่น	๑	๑๕	๕	๗๒	๑	๒๐	๗	๕๐	-	-	๑	๙
เมืองยาว	๑	๑๕	๓	๓๐	๑	๒๐	๘	๕๗	-	-	๑	๑๕
รวม	๗	๑๐๐	๒๘	๓๐๘	๗	๑๕๐	๙๕	๖๗๒	๒	๑,๕๒๘	๗	๗๘

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอห้วยฉัตร มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๖ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๗ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๗ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๗๘ ศูนย์

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏีรูป	
ห้วยฉัตร		๒			๑	๑			๗
วอแก้ว		๔	๑		๑	๑	๑		๙
หนองหล่ม		๒			๑	๑			๙
ปงยางคก	๑	๕	๑	๑	๑	๑			๑๓
เวียงตาล		๒			๑	๑		๑	๑๑
แม่สั่น		๑			๑	๑			๙

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏีรูป	
เมืองยาว		๒			๑	๑			๑๕
รวม	๑	๑๖	๒	๑	๗	๗	๑	๑	๗๘

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอห้างฉัตร มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๗๘ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๗๘ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๗๕ ราย และอาสาสมัครปฏีรูปที่ดิน ๒ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เกษตรบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏีรูปที่ดิน
ห้างฉัตร	๑	๑	๑	๑	๖	๗	๑		
วอแก้ว	๑	๑	๑	๑	๘	๙	๑		
หนองหล่ม	๑	๑	๑	๑	๙	๙	๑		
ปงยางคก	๑	๑	๑	๑	๑๓	๑๓	๑		
เวียงตาล	๑	๑	๑	๑	๑๑	๑๑	๑		๒
แม่สั่น	๑	๑	๑	๑	๙	๙	๑		
เมืองยาว	๑	๑	๑	๑	๑๔	๑๕	๑		
รวม	๗	๗	๗	๗	๗๕	๗๘	๗		๒

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๔

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอห้างฉัตร มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอห้างฉัตร มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๗ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ห้างฉัตร	๑	นายรบ อุปคำ	ม.๓ ต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง
วอแก้ว	๑	นายชัยกิจ สุทธิวัฒน์	ม.๔ ต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่
หนองหล่ม	๑	นายบุญตัน วงศ์ปิง	ม.๒ ต.หนองหล่ม อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง
ปงยางคก	๑	นายเนตร ใจเที่ยง	ม.๖ ต.ปงยางคก อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง
เวียงตาล	๑	นายสวัสดิ์ คุณชมภู	ม.๗ ต.เวียงตาล อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง
แม่สั่น	๑	นายคมกฤต ไชยราช	ม.๘ ต.แม่สั่น อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง
เมืองยาว	๑	นายพวม ปวงทุเลา	ม.๑๑ ต.เมืองยาว อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง
รวม	๗		

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้วยฉัตร, ๒๕๖๒

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยฉัตร

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายเนตร ใจเที่ยง

บ้านเลขที่ ๔๘๒ ม.๖ บ้านจำ ตำบลปงยางคก อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ๕๒๑๙๐

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้วยฉัตร ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐ ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก แต่ปัญหาในการปลูกข้าวของเกษตรกร คือปัญหาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และมีกำไรน้อย เกษตรกรจึงมีรายได้ต่ำ

แนวทางการพัฒนา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว และ เศรษฐกิจพอเพียง) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยได้จัดตั้งขึ้นที่ตำบลปงยางคก ซึ่งศูนย์ดังกล่าวจะเน้นการให้ความรู้ทั้งด้าน พืช สัตว์ ประมง เน้นประเด็นการลดต้นทุนการผลิตข้าว และการผลิตข้าวคุณภาพ ลดการใช้เคมี เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตปุ๋ยใส่เดือนดิน และใช้ปุ๋ยใส่เดือนในการเพิ่มผลผลิตข้าวจนประสบความสำเร็จ เกษตรกรต้นแบบสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรทั่วไปได้เป็นอย่างดี ในการดำเนินการของศูนย์ฯ ได้ดำเนินการอบรมเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและจะได้ดำเนินการเผยแพร่ไปยังเกษตรกรและผู้สนใจ ตลอดจนนักเรียนที่ต้องการเข้ามาเรียนรู้ต่อไป

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การเพาะเลี้ยงไส้เดือนดินและการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยไส้เดือนดินในการเพิ่มผลผลิตข้าว ได้ประมาณ ๑๐๐ กก./ไร่ และลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท/ไร่

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การปรับปรุงบำรุงดิน

๒. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๓. บัญชีครัวเรือน

หลักสูตรบังคับ

๑. ทฤษฎีใหม่
๒. เศรษฐกิจพอเพียง
๓. การจัดทำบัญชีฟาร์ม

หลักสูตรเสริม

๑. การตลาด
๒. การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม

๓. วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

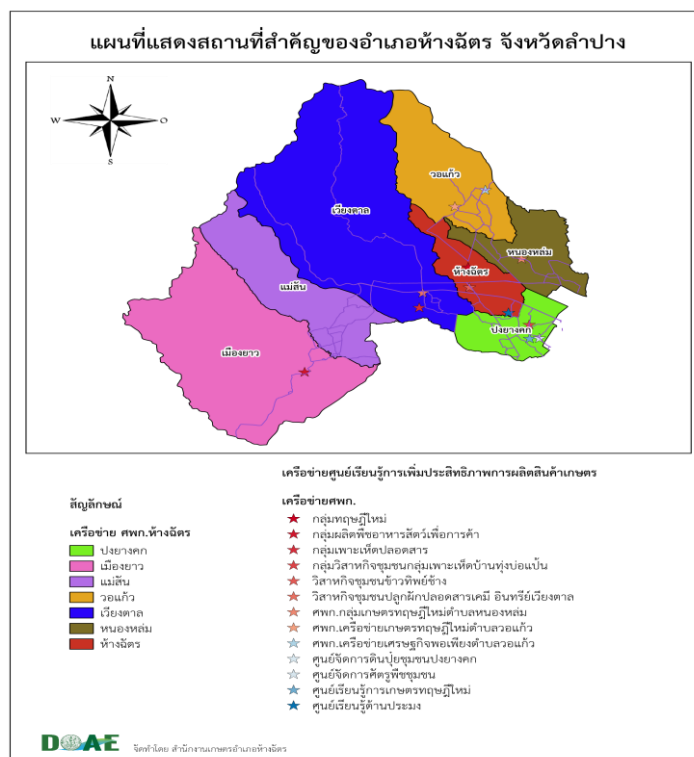
ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๒๐ ศูนย์

ตารางที่ ๒๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์ เครือข่าย	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	กลุ่มทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๓	ห้างฉัตร	นายรบ อุปคำ	๐๙๖๑๙๕๕๙๗๐
๒	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวทิพย์ช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๖	ห้างฉัตร	นายนันท์วัตร ไซมมงคล	๐๘๐๖๗๒๖๔๕๓
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม เพาะเห็ดบ้านทุ่งบ่อ แป้น	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๒	ปงยางคก	นายสัมพันธ์ ชัยเรืองเดช	๐๘๙๑๓๙๙๐๔๐
๔	ศูนย์ ศจช.ปงยางคก	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๔	ปงยางคก	นายสมาน ใหม่คำแปง	๐๘๗๑๘๔๙๓๑๓
๕	ศูนย์ ศคปช.ปง ยางคก	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศคปช.)	๔	ปงยางคก	นายอืด สิทธิอมรสกุล	๐๘๙๑๙๑๔๒๕๗
๖	กลุ่มทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	ปงยางคก	นางสุพรรณ วงศ์อนันต์	๐๘๔๗๔๐๒๔๘๙
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ปลูกผักปลอดสารเคมี อินทรีย์เวียงตาล	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๔	เวียงตาล	นายสอน กลิ่นพิมาย	๐๙๐๓๒๙๒๕๐๙
๘	กลุ่มเพาะเห็ดอินทรีย์ เวียงตาล	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๑๑	เวียงตาล	นายนพดล สันเทพ	๐๘๓๔๗๓๒๕๘๘
๙	กลุ่มทฤษฎีใหม่ตำบล วอแก้ว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	วอแก้ว	นายดำริ สุวรรณสุระ	๐๖๕๔๔๙๘๒๙๙
๑๐	ศพก.เครือข่ายเกษตร ทฤษฎีใหม่ตำบลวอ แก้ว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๗	วอแก้ว	นางชื่นจิตต์ ปาละมี	๐๘๗๕๗๕๑๐๓๙
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตร อินทรีย์วอแก้ว	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๔	วอแก้ว	นายชัยกิจ สุทธิวัฒน์	๐๖๒๒๙๗๙๖๕๐
๑๒	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ประมง	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๑๓	ปงยางคก	นายเกษม ระวังถ้อย	
๑๓	ศูนย์เศรษฐกิจ พอเพียงตำบลแม่สัน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๗	แม่สัน	นายเพทาย บุญสูง	๐๘๑๑๖๒๔๒๘๓

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑๔	ศพก.กลุ่มเกษตร ทฤษฎีใหม่ตำบล หนองหล่ม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	หนองหล่ม	นายบุญตัน วงศ์ปิง	๐๘๑๐๓๕๓๕๔๓
๑๕	ศูนย์เรียนรู้เพาะเห็ด อินทรีย์บ้านหัวทุ่ง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๗	หนองหล่ม	นายศรีวัน เมืองมูล	๐๘๙๖๓๑๕๙๘๒
๑๖	เกษตรผสมผสานบ้าน เวียงทอง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๕	เมืองยาว	นายมานพรัตน์ ไชยสุ	๐๘๘๗๗๐๓๒๘๑
๑๗	เกษตรผสมผสาน ตำบลห้วยฉัตร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	ห้วยฉัตร	นายผดุง ฉัตรแก้ว	๐๘๗๓๐๔๔๔๔๙
๑๘	วิสาหกิจชุมชนเกษตร ปลอดภัยทองทิพย์ บ้านจำ	ศูนย์เรียนรู้ผัก	๖	ปงยางคก	นางเทียมศรี ชัดฝัน	๐๘๔๓๖๘๖๕๐๔
๑๙	ศูนย์เรียนรู้การผลิต ผักอินทรีย์มันฝรั่ง	ศูนย์เรียนรู้การผลิตผัก อินทรีย์	๑	วอแก้ว	นามณิรัตน์ สุระเสน	๐๙๕๖๙๔๕๖๖๖
๒๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสานสวนผู้พัน	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน	๑๐	เมืองยาว	พ.ต.อ.สุชาติ กันเงิน	๐๘๑๖๖๑๗๕๘

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้วยฉัตร, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว

อำเภอห้างฉัตร มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว จำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่ แปลงใหญ่ข้าวดำบลปางยางคก
(ปี ๕๙) และแปลงใหญ่ข้าวดำบลเวียงตาล (ปี ๖๒)

แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่ข้าว

ที่อยู่ ๔๘๒ ม.๖ ต.ปางยางคก อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง

กิจกรรมที่ดำเนินการ

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๑๘๕ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๓๔๘ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๖๐๐ กิโลกรัม/ไร่ (๒๐ %)
- เป้าหมายรายได้ ๖,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๓,๕๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การทำนาแบบนาโยน
๒. การทำนาอินทรีย์

ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว จังหวัดลำปาง

กิจกรรม	เดือน													ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ไถดะ ไถแปร					✓								500-1,000		
เพาะกล้า					✓	✓							500-800		
ปักดำ						✓	✓						300-3,000		
ใส่ปุ๋ย, ฉีดยา							✓	✓					300-600		
เก็บเกี่ยว									✓	✓			800-1,000		

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	ปางยางคก	แปลงใหญ่ข้าวม.๖ ต.ปางยางคก	ข้าว	๗๘	๓๐๐	นายสมาน ใหม่คำแปง	
๒	เวียงตาล	แปลงใหญ่ข้าว ม.๑๑ ต.เวียงตาล	ข้าว	๓๔	๓๐๑	นางจันทร์ทิพย์ อินตานวล	
๓	ปางยางคก	แปลงใหญ่เห็ดนางฟ้า ต.ปางยางคก	เห็ดนางฟ้า	๓๑	๓๘.๗๕	นายสัมพันธ์ ชัยเรืองเดช	
๔	วอแก้ว	แปลงใหญ่ผัก ต.วอแก้ว	ผัก	๓๓	๒๐	นางมณีนรัตน์ สุระเสน	

๕	ปงยางคก	แปลงใหญ่พืชผัก ต.ปงยางคก	ผัก	๓๒	๙๗.๕๐	นายพชรดนัย จานชา	
๖	เมืองยาว	แปลงใหญ่ลำไยแม่สัน-เมืองยาว ต.เมืองยาว	ลำไย	๓๒	๙๓	นายมานพรัตน์ ไชยสุ	
๗	ห้างฉัตร	แปลงใหญ่ผักต.ห้างฉัตร	ผัก	๓๑	๗.๗๕	น.ส.รุ่งจิรา อธิภูษเณ	
๘	วอแก้ว	แปลงใหญ่สมุนไพร ตำบลวอแก้ว	สมุนไพร	๓๒	๑๔	นางมาแก้ว วงศ์ต่อม	
๙	เวียงตาล	แปลงใหญ่พืชผักต.เวียงตาล	ผัก	๓๙	๓๔.๒๕	นายสอน กลิ่นพิมาย	
๑๐	ปงยางคก	แปลงใหญ่สมุนไพรปงยางคก	สมุนไพร	๓๒	๑๓	นางเทียมศรี ชัดฝัน	

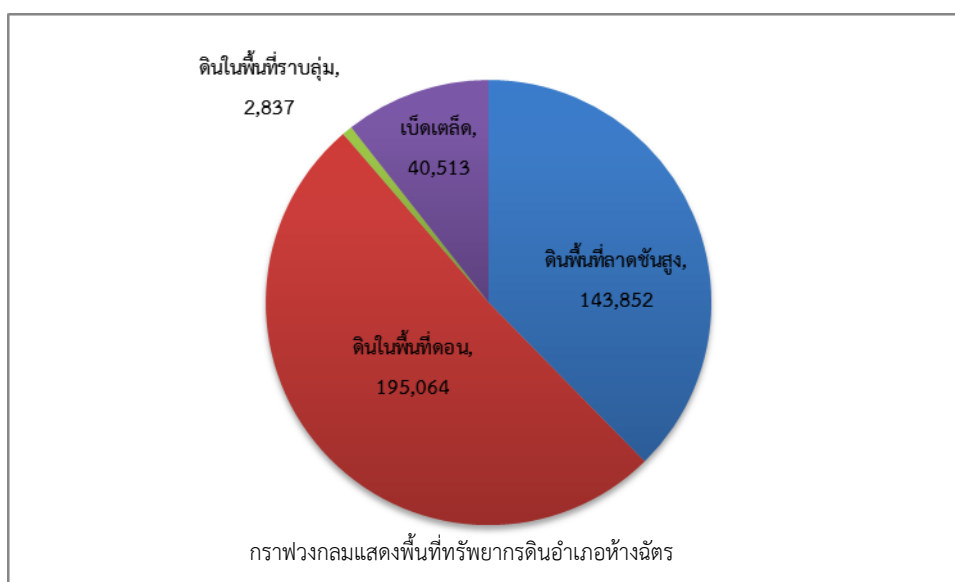
ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๘

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๑๔๓,๘๕๒	๓๗.๖๓
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๑๙๕,๐๖๔	๕๑.๐๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒,๘๓๗	๐.๗๔
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๔๐,๕๑๓	๑๐.๕๙

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

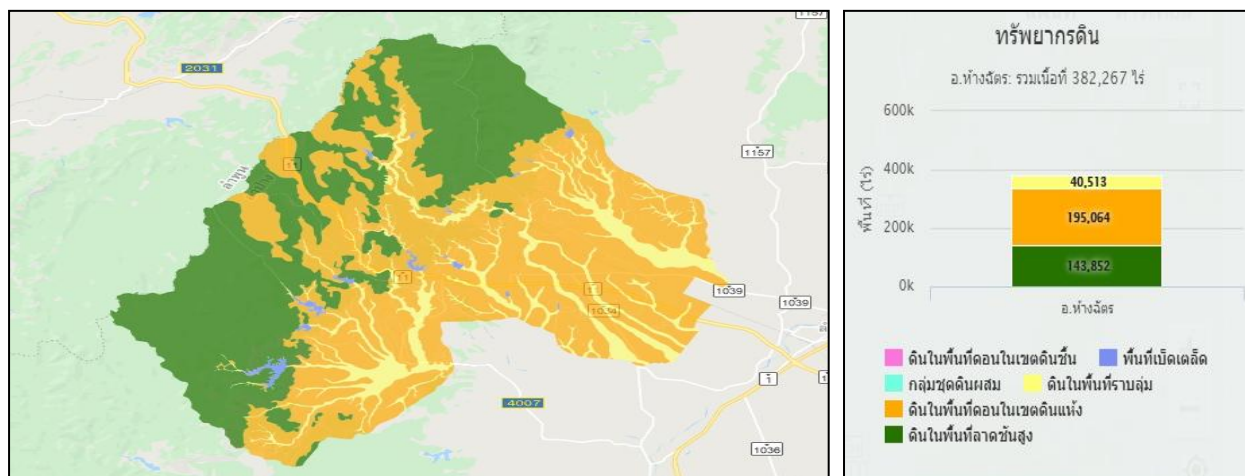
ตารางที่ ๓๐ แสดงทรัพยากรดินอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ที่มา : แผนพัฒนาอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

แผนที่แสดงทรัพยากรดิน อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

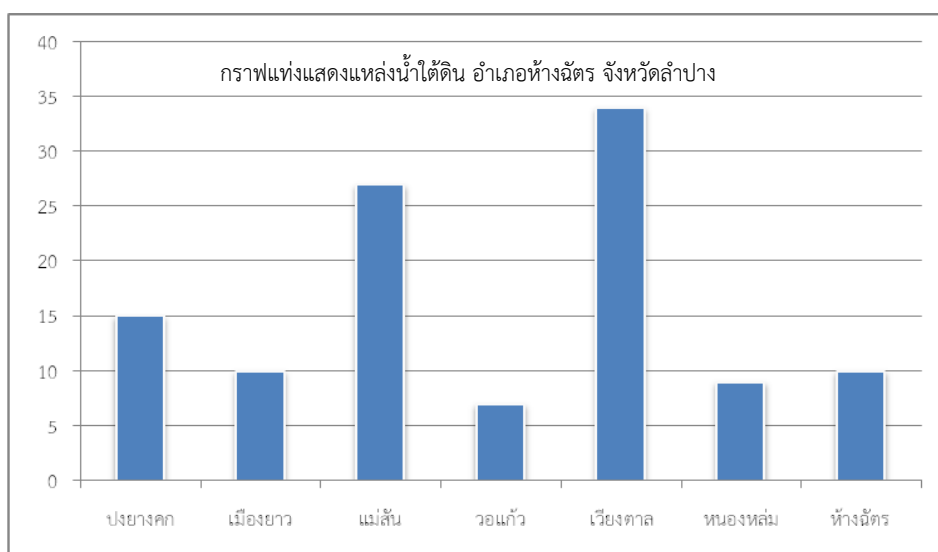

ภาพที่ ๒๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,พ.ศ.๒๕๖๒)

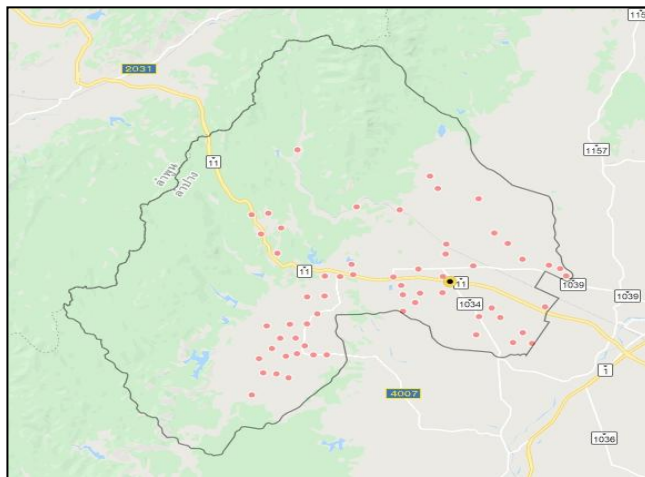
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอห้วยฉัตร เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำได้ดิน บ่อบาดาลอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้น ๑๑๒ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้
ตำบลปงยางคก	จำนวน ๑๕ บ่อ
ตำบลเมืองยาว	จำนวน ๑๐ บ่อ
ตำบลแม่สั่น	จำนวน ๒๗ บ่อ
ตำบลวอแก้ว	จำนวน ๗ บ่อ
ตำบลเวียงตาล	จำนวน ๓๔ บ่อ
ตำบลหนองหล่ม	จำนวน ๙ บ่อ
ตำบลห้วยฉัตร	จำนวน ๑๐ บ่อ

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำได้ดินอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

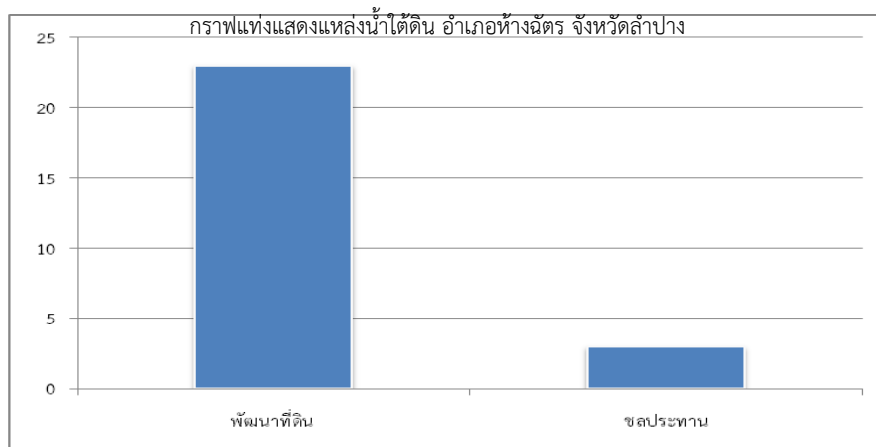

(ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๕๘)

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

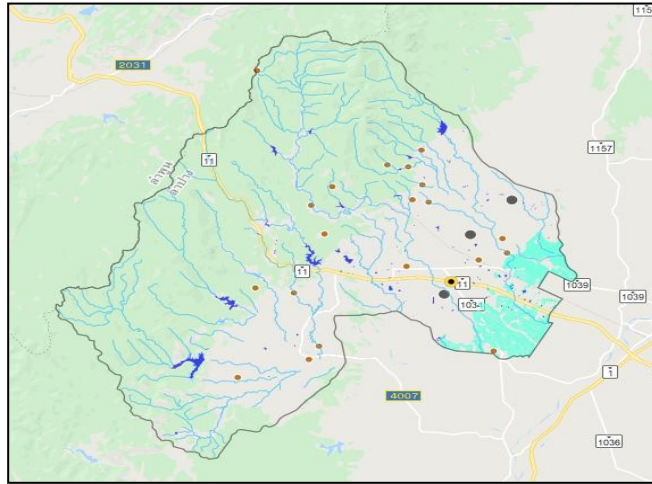
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๒)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็น **น้ำจืด** ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอห้วยฉัตร มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๒๓ แห่ง และโครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๓ แห่ง

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

(ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๕๘)

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๒, กรมชลประทาน และส.ป.ก., ๒๕๖๑)

๑.๓ สีนค่าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้ GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ด้วยว่า ไม่มี)

-ไม่มี

๑.๔ สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

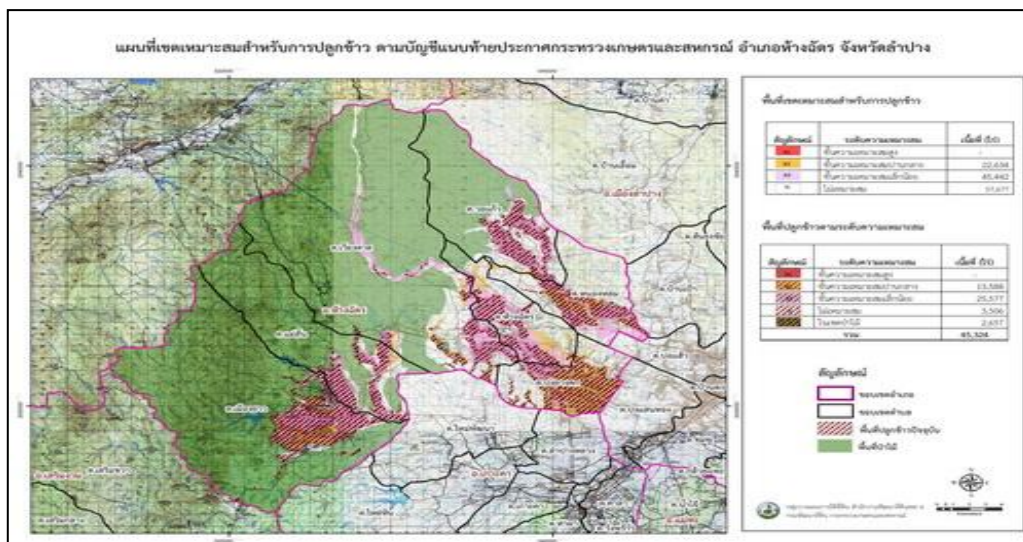
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอหางฉัตร มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๓๒,๑๗๕.๙๓ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕,๙๒๒.๓๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๖,๒๖๓.๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖๒

ตารางที่ ๓๑แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๔๓,๕๓๖.๐๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหางฉัตร	๕,๙๒๒.๓๑	๒๖,๒๖๓.๖๒			๓๒,๑๘๕.๙๓
หางฉัตร	๘๗.๐๑	๒,๔๑๒.๐๓			๒,๔๙๙.๐๔
หนองหล่ม	๑,๘๓๓.๖๔	๔,๒๙๔.๔๖			๖,๑๒๘.๑๐
ปงยางคก	๓,๐๓๕.๓๒	๒,๑๘๘.๐๑			๕,๒๒๓.๓๓
เมืองยาว	๓๘๐.๖๓	๔๘๐๓.๘๕			๕,๑๘๔.๔๘
แม่สั่น	๕๘๕.๗๑	๓,๓๙๔.๐๙			๓,๙๗๙.๗๙
วอแก้ว		๔,๐๘๙.๘๕			๔,๐๘๙.๘๕
เวียงตาล		๕,๐๘๑.๓๓			๕,๐๘๑.๓๓

ที่มา:กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอหางฉัตร

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๒๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอหางฉัตร

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๑)

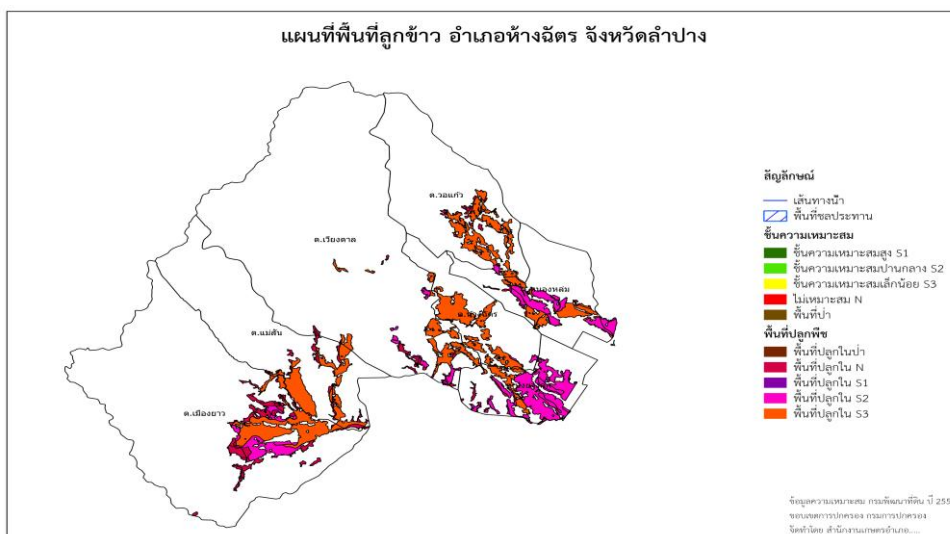
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง มีพื้นที่ ๓๓,๕๘๓.๑๓ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลเมืองยาว จำนวน ๗,๙๖๕.๔๘ ไร่ รองลงมาคือตำบลปงยางคก จำนวน ๖,๑๗๔.๑๑ ไร่ และตำบลหนองหล่ม จำนวน ๔,๘๒๐.๓๙ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอหางฉัตรจังหวัด

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก ๓๓,๕๘๓.๑๓ (ไร่)
๑	หางฉัตร	๒,๙๖๗.๓๙
๒	หนองหล่ม	๔,๘๒๐.๓๙
๓	เมืองยาว	๗,๙๖๕.๔๘
๔	ปงยางคก	๖,๑๗๔.๑๑
๕	เวียงตาล	๓,๐๐๕.๐๔
๖	แม่สั่น	๔,๔๓๓.๔๒
๗	วอแก้ว	๔,๒๑๗.๔๕
	รวม	๓๓,๕๘๓.๑๓

ที่มา: ทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอห้างฉัตร
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ. ๒๕๕๙)

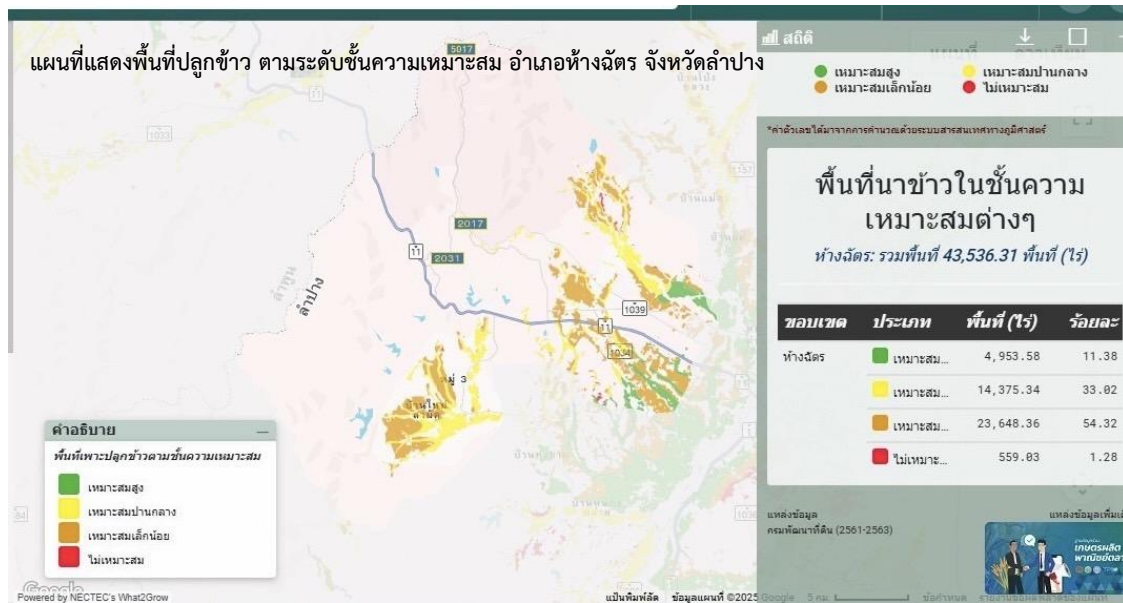
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอห้างฉัตรมีพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ๔๓,๕๓๙ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๔,๙๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๗ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๔,๓๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๐๑ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๒๓,๖๔๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๓๑ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕๖๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๘

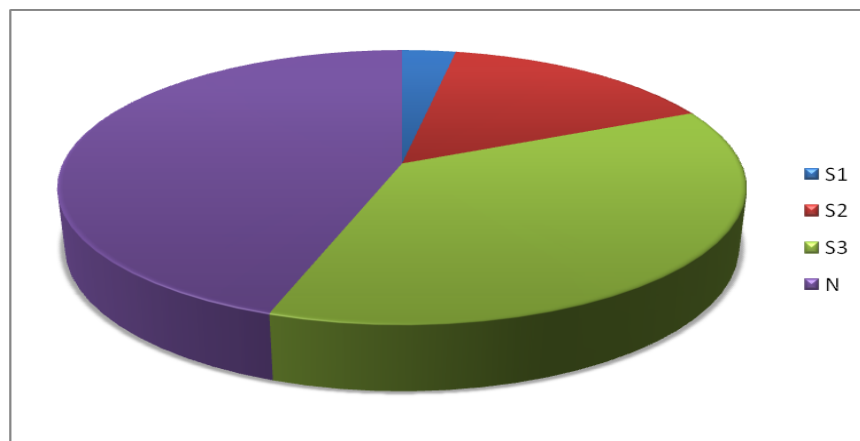
ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๔๓,๕๓๖.๐๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอห้างฉัตร	๔,๙๕๓.๓๘	๓๐,๓๗๕.๓๔	๒๓,๖๔๘.๓๖	๕๕๘.๘๑	๔๓,๕๓๖.๐๙
ห้างฉัตร	๘๗.๐๑	๘๕๐.๓๘	๓,๘๑๓.๗๑		๔,๗๕๑.๑๐
หนองหล่ม	๑,๘๓๑.๒๕	๑,๗๗๒.๐๕	๒,๕๕๕.๘๐	๕๕.๔๙	๖,๑๗๓.๕๙
ปงยางคก	๓,๐๓๕.๓๒	๓๙๘.๔๗	๔,๗๙๐.๘๗	๑๒๔.๔๓	๘,๓๔๙.๐๙
เมืองยาว		๓,๙๒๙.๕๖	๕,๓๐๘.๖๘	๒๐.๑๗	๙,๒๕๘.๔๑
แม่สัน		๓,๐๓๕.๐๐	๑,๘๗๙.๙๑	๘๘.๖๘	๕,๐๐๓.๕๙
วอแก้ว		๒,๕๓๗.๒๒	๓,๐๑๑.๗๘	๒๕๒.๙๑	๕,๘๐๑.๙๑
เวียงตาล		๑,๘๙๗.๖๖	๒,๒๘๓.๖๑	๑๗.๑๓	๔,๑๙๘.๔๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๒

ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอยางนคร

(ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน ,พ.ศ. ๒๕๖๘)
ภาพที่ ๓๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอยางนคร จังหวัดลำปาง
(ที่มา :กรมพัฒนาที่ดิน,พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอยางนคร มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๓๔,๒๕๕ ไร่ ๗,๓๑๗ ไร่ ๗,๓๑๗ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกมากตำบลเมืองยาว จำนวน ๙,๔๐๐ ไร่ จำนวน ๒,๐๐๗ ไร่ ร่องลงมาคือตำบลปางดะ จำนวน ๘,๘๕๕ ไร่ ๑,๙๕๖ ไร่ และตำบลหนองหล่ม จำนวน ๗,๑๑๖ ไร่ ๕๗๓ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๔ แสดงปริมาณการผลิตข้าว อำเภอยางนคร จังหวัดลำปาง

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ห้วงนคร	๑,๑๑๓	๒,๗๐๙	๒,๗๐๙	๑,๓๕๔	๐.๕
หนองหล่ม	๕๗๓	๗,๑๑๖	๗,๑๑๖	๓,๕๕๘	๐.๕

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี	←.....→					←————→		△			←.....→	▽

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๒)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอห้างฉัตร มีต้นทุนการผลิตข้าว ดังนี้

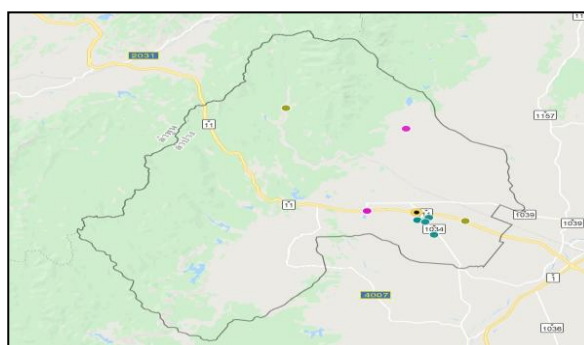
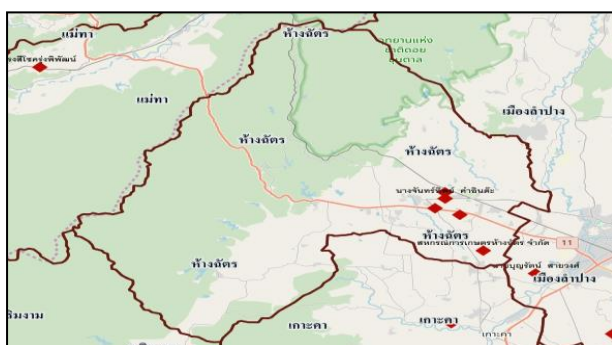
ตารางที่ ๓๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๒ อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ต้นทุนการผลิต	เงิน (บาท)
๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๘๐
๒. ค่าปุ๋ยอินทรีย์	๖๕๐
๓. ค่าปุ๋ยเคมี	๑,๑๕๐
๔. ค่าสารกำจัดวัชพืชและแมลง	๓๒๐
๕. ค่าบริการทางการเกษตร	๑,๕๐๐
๖. อื่นๆ (ขนส่ง, น้ำมันเชื้อเพลิง,)	๒๐๐
ค่าใช้จ่ายรวม	๔,๐๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, ๒๕๖๒)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของอำเภอมียข้อมูลเกี่ยวกับโรงงานหรือจุดรับซื้อผลผลิตของพืชเป้าหมาย ทั้งของของผู้ประกอบการเอกชน สหกรณ์ กลุ่มรวบรวม เช่น โรงสีข้าว (สินค้าข้าว) โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง (มันสำปะหลัง) ข้อมูลที่สำรวจรวบรวมได้แก่ จำนวนโรงงาน กำลังการผลิตที่สามารถรองรับ

ภาพที่ ๓๓ แสดงการตลาด อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๒)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอห้างฉัตร มีโรงงานอื่น ๆ รวม ๑๙ แห่ง

ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร อำเภอห้างฉัตร
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๒)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอห้างฉัตร มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการเกษตร จำนวน ๗ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๒ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

- การลดต้นทุน

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจะมีวิธีการลดต้นทุนโดยวิธีการลดการใช้เมล็ดพันธุ์ลง จากเดิมที่เคย ๔-๕ กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนเป็น ๑-๒ กิโลกรัม/ไร่ และยังปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาจากเดิม ทำนาดำ หรือ นาหว่าน ก็เปลี่ยนมาเป็นการทำนาแบบนาโยน หรือ การปลูกข้าวแบบโยนกกล้า (parachute) เป็นการนำนาแบบใหม่ที่มีการผสมผสานกันระหว่างนาดำ กับนาหว่านน้ำตม เป็นวิธีการโยนตุ้มต้นกล้าที่เพาะไว้แล้วลงในแปลง ซึ่งสามารถนำมาใช้แทนการถอนกล้าปักดำด้วยแรงงานคน และการปักดำด้วยเครื่องได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า แต่ได้ผลผลิตไม่แตกต่างจากการปักดำด้วยเครื่อง หรือด้วยคน หรือการหว่านน้ำตม ที่สำคัญ คือสามารถควบคุมวัชพืชโดยเฉพาะข้าววัชพืชที่กำลังระบาดอย่างรุนแรงได้ผลเป็นอย่างดี และการทำนาข้าวเส้นเดียวเป็นการปลูกข้าวแบบต้นเดียว โดยจะปลูกข้าว ๑ ต้นต่อ ๑ หลุม ใช้กล้าอายุ ๘ - ๑๒ วัน หรือ กล้ามี่ใบประมาณ ๒ ใบ ระยะปลูก ๒๐ x ๒๐ เซนติเมตร มีการควบคุมการให้น้ำแบบสลับแห้งและเปียกตั้งแต่กล้าปลูกถึงออกรวง โดยปล่อยน้ำท่วมขังประมาณ ๒ เซนติเมตร หลังต้นข้าวออกรวงจนกระทั่ง ๑๔ วัน ก่อนเก็บเกี่ยวจึงปล่อยน้ำทิ้งข้าวต้นเดียวจะแตกกอถึง ๖๐ - ๖๕ ต้น หรือเฉลี่ย ๕๐ ต้น สามารถเพิ่มผลผลิตจาก ๔๐๐ - ๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เป็น ๗๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

- การเพิ่มผลผลิต

เกษตรกรแปลงใหญ่มีใช้น้ำหมักมูลไส้เดือนดิน ประโยชน์ของปุ๋ยมูลไส้เดือน คือ เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุแก่ดิน เพิ่มช่องว่างในดินให้ระบายน้ำได้ดี ลดการจับตัวเป็นแผ่นแข็งในดิน ช่วยให้รากพืช และขีดความสามารถในการดูดซึมน้ำได้ดี เป็นธาตุอาหารให้แก่ดินโดยตรง ปรับปรุงความเป็นกรดต่างในดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจนคือ การกำจัดขยะภายในครัวเรือน เช่น เศษอาหาร ผัก หญ้า จึงอยากแนะนำให้เกษตรกรนำไปใช้ได้ภายในครัวเรือนสามารถนำไส้เดือนมากำจัดขยะก็จะเปลี่ยนขยะเป็นปุ๋ยได้ การเพิ่มผลผลิตข้าวโดยการใช้มูลไส้เดือนดินซึ่งเป็นปุ๋ยอินทรีย์จึงเป็นวิธีการลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี

- การพัฒนาคุณภาพ

ผลผลิตข้าวของกลุ่มสมาชิกแปลงใหญ่จะมีอยู่ด้วยกัน ๒ แบบ คือ ข้าวที่ได้ผ่านมาตรฐานของ GAP และข้าวอินทรีย์ ซึ่งข้าวทั้งแบบเกิดจากการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตข้าวที่จากเดิม เกษตรกรมีการผลิตข้าวแบบขายส่งโรงสีทั่วไป ขายตามราคาของพ่อค้าคนกลาง ไม่มีการควบคุมมาตรฐานการผลิต ทำให้ไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้รับซื้อ แต่ปัจจุบันผลผลิตข้าวของเกษตรกรที่เป็นข้าว GAP และข้าวอินทรีย์ จะมีการตรวจสอบแปลงภายในโดยสมาชิกกลุ่มเองรับรองให้กันเอง หากไม่ผ่านการรับรองเกษตรกรก็จะไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบกลุ่มได้ ซึ่งการรับรองนี้ เกษตรกรสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

ตารางที่ ๓๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางสุพรรณ วงศ์นันต์	๓	ปงยางคก	ห้างฉัตร	๒๕๖๖	ไร่นาสวนผสม
๒	นายเนตร ใจเที่ยง	๖	ปงยางคก	ห้างฉัตร	๒๕๖๐	ไร่นา
๓	นายนันท์วัชร ไซมมงคล	๑	เวียงตาล	ห้างฉัตร	๒๕๖๒	ไร่นา

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๑)พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

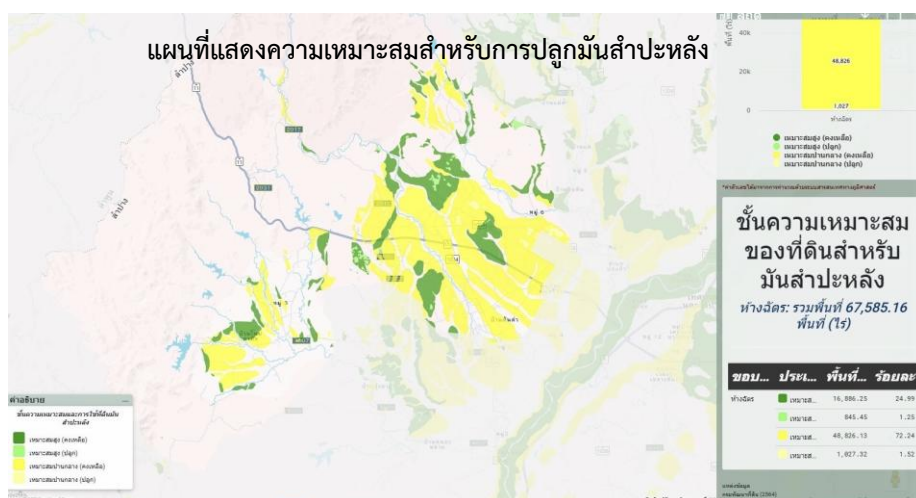
(๑)เขตความเหมาะสม

อำเภอห้างฉัตรมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ทั้งหมด จำนวน ๖๗,๕๘๕.๑๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๖,๘๘๖.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔๘,๘๒๖.๔๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒๔

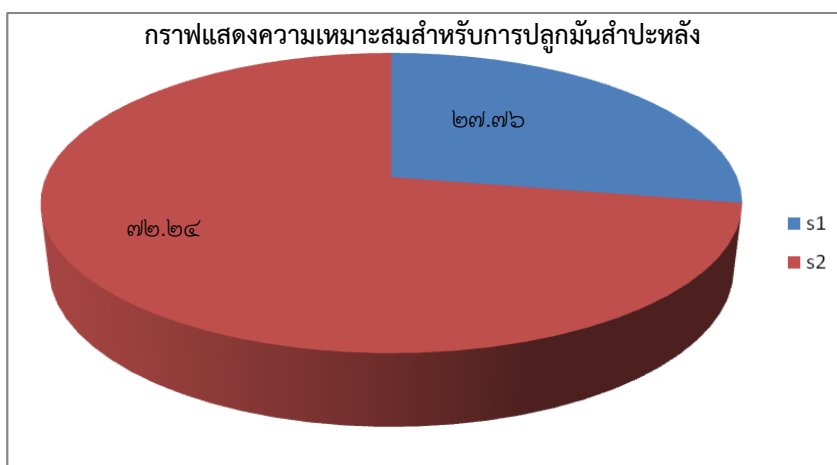
ตารางที่ ๓๗ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๖๗,๕๘๕.๑๖ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอห้างฉัตร	๑๖,๘๘๖.๒๕	๔๘,๘๒๖.๑๓			๖๗,๕๘๕.๑๖
ห้างฉัตร	๔,๔๕๕.๐๔	๙,๕๖๘.๒๒			๑๔,๐๒๓.๒๖
หนองหล่ม	๒,๙๓๕.๘๑	๖,๐๒๗.๘๗			๘,๙๖๓.๖๘
ปงยางคก	๑,๘๕๓.๕๗	๑๒,๘๐๓.๗๐			๑๔,๖๕๗.๒๗
เมืองยาว	๒,๐๕๐.๐๙	๔,๘๓๒.๑๖			๖,๘๘๒.๒๕
แม่สั่น	๗๓๓.๒๐	๒,๔๔๐.๐๑			๓,๑๗๓.๒๑
วอแก้ว	๑,๖๐๗.๕๒	๒,๙๗๑.๐๗			๔,๕๗๘.๕๙
เวียงตาล	๓,๒๕๑.๐๒	๑๐,๑๘๓.๑๐			๑๓,๔๓๔.๑๒

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอยางชุมน้อย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๖ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับมันสำปะหลัง อำเภอยางชุมน้อย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยางชุมน้อย, พ.ศ.๒๕๖๘)

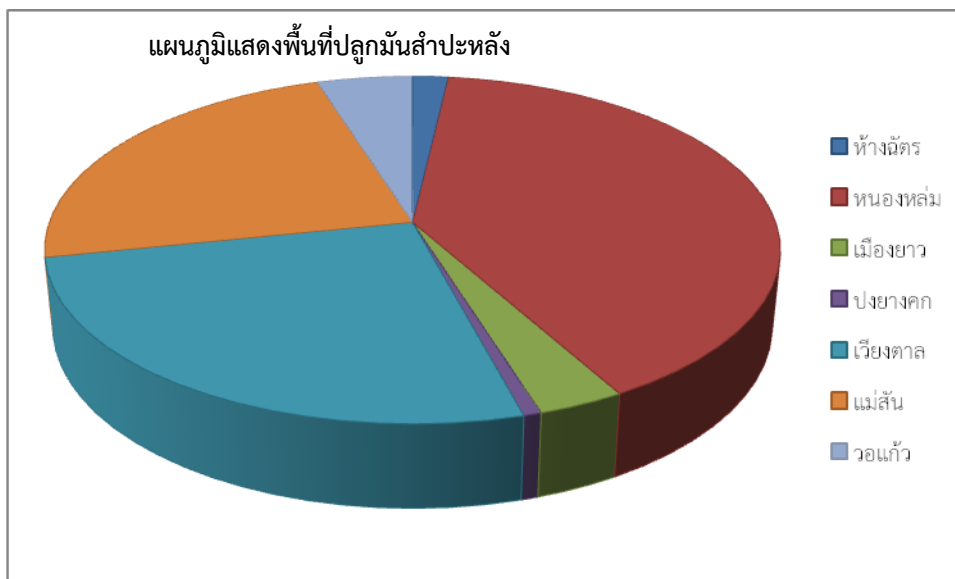
(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลำปาง มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๓,๒๗๗.๑๙ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองหล่ม จำนวน ๑,๓๑๑.๑๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลเวียงตาล จำนวน ๘๕๐.๔๔ ไร่ และตำบลแม่สั่น จำนวน ๗๖๔.๘๘ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๘ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก ๓,๒๗๗.๑๙ (ไร่)
๑	ยางชุมน้อย	๕๙.๗๕
๒	หนองหล่ม	๑,๓๑๑.๑๕
๓	เมืองยาว	๑๐๘.๖๕
๔	ปงยางคก	๒๒.๒๕
๕	เวียงตาล	๘๕๐.๔๔
๖	แม่สั่น	๗๖๔.๘๘
๗	วอแก้ว	๑๖๐.๐๘
	รวม	๓,๒๗๗.๑๙

ที่มา: ทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๗ แสดงภูมิพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง(พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอห้างฉัตร

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

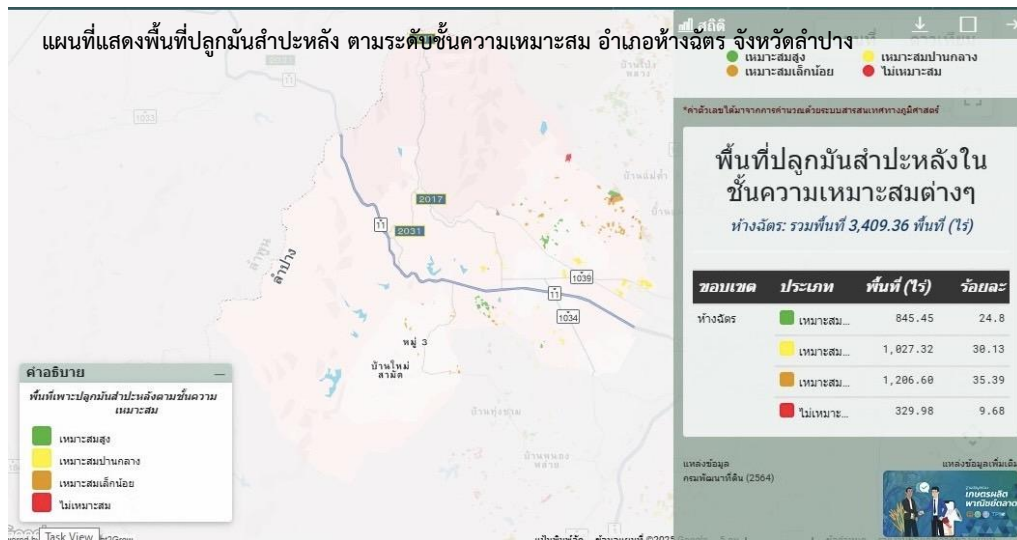
(๓) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอห้างฉัตร.มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๓,๔๐๙ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๘๔๕.๔๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑,๒๐๖.๓๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑,๒๐๖.๖๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๓๒๙.๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๘

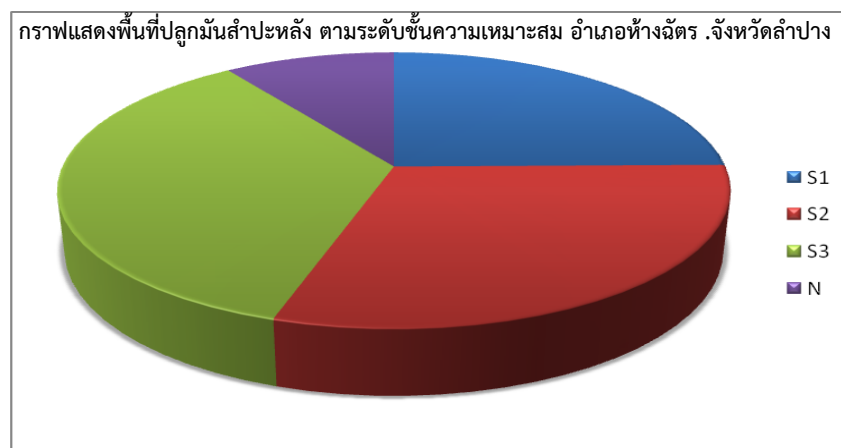
ตารางที่ ๓๙ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอห้างฉัตรจังหวัดลำปาง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๓,๔๐๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอห้างฉัตร	๘๔๕.๔๕	๑,๒๐๖.๓๒	๑,๒๐๖.๖๐	๓๒๙.๕๘	๓,๔๐๘.๖๕
ห้างฉัตร	๒๒๕.๓๐	๙๐.๕๗	๕๖.๑๔	๑.๐๓	๓๗๓.๐๔
หนองหล่ม	๒๙๒.๗๘	๕๗๙.๙๙	๘๘๒.๑๒	๑๑๑.๓๕	๑,๘๖๖.๒๔
ปงยางคก	๓๑.๔๘	๘๕.๓๑		๓.๔๗	๑๑๐.๒๗
เมืองยาว			๒.๒๑		๒.๒๑
แม่สั่น	๔.๙๕	๓๒.๒๓	๑๑๗.๔๒	๒๖.๑๘	๑๘๐.๗๘
วอแก้ว			๑๑๒.๓๕	๑๓๗.๗๕	๒๕๐.๑๐
เวียงตาล	๒๙๐.๔๗	๒๓๙.๓๖	๓๖.๓๖	๔๙.๙๙	๖๑๖.๐๔

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหังฉัตร (ที่มา :กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหังฉัตร (ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

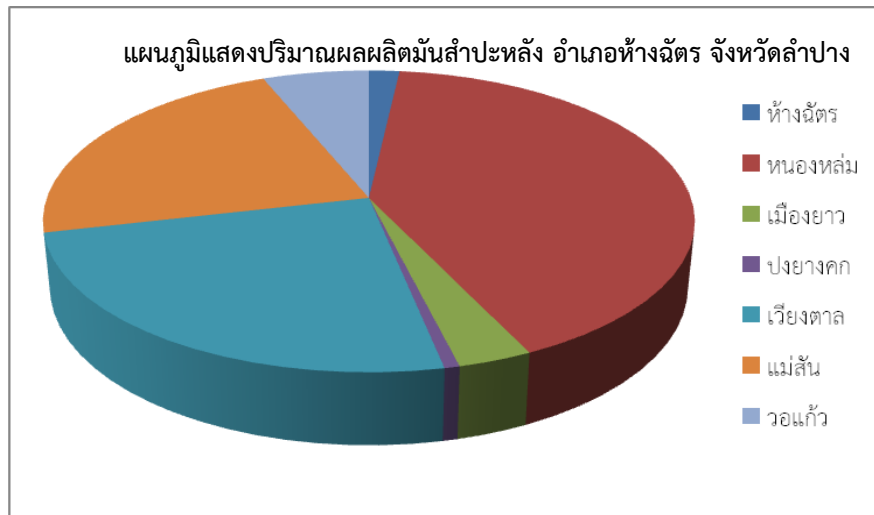
อำเภอหังฉัตร มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๓,๒๗๗.๑๙ ไร่ ๓๐๕ ครัวเรือนโดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองหล่ม จำนวน ๑,๓๑๑.๑๕ ไร่ จำนวน ๗๔ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลเวียงตาล จำนวน ๘๕๐.๔๔ ไร่ ๘๘ ครัวเรือน และตำบลแม่สั่น จำนวน ๗๖๔.๘๘ ไร่ ๑๑๐ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔๐ แสดงปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอหังฉัตร จังหวัดลำปาง

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หังฉัตร	๘	๕๙.๗๕	๕๙.๗๕	๑๗๙.๒๕	๓
หนองหล่ม	๗๔	๑,๓๑๑.๑๕	๑,๓๑๑.๑๕	๔,๑๙๕.๖๘	๓.๒
เมืองยาว	๑๙	๑๐๘.๖๕	๑๐๘.๖๕	๓๒๕.๙๕	๓

ปวยคค	๒	๒๒.๒๕	๒๒.๒๕	๖๖.๗๕	๓
เวียงคค	๘๘	๘๐๖.๒๑	๘๐๖.๒๑	๒,๔๙๙.๒๕	๓.๑
แมส้น	๑๑๐	๗๖๔.๘๘	๗๖๔.๘๘	๒,๒๙๔.๖๔	๓
วอแก้ว	๑๔	๑๖๐.๐๘	๑๖๐.๐๘	๖๒๔.๓๑	๓.๙
รวม	๓๐๕	๓,๒๗๗.๑๙	๓,๒๗๗.๑๙	๑๐,๑๘๕.๘๓	๓.๑๗

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๐แสดงปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง อำเภอหางฉัตร. จังหวัดลำปาง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี แต่ก่อนเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากปลูกง่ายทนทาน แต่ผลผลิตต่ำจึงหันมาปลูกพันธุ์ส่งเสริมที่ให้ผลผลิตสูงกว่า เช่น พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ , ระยะยง ๗๒ , หัวยง ๖๐ และระยะยง ๕ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน การไถพรวน ๒ ครั้ง ภายใต้หลักการ ไถตะให้ลึก ไถแปรให้ดินแตกละเอียด ก่อนทำการไถตะโรยซีไคเกลบ อัตรา ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ก่อนการไถตะ ๗ วัน เพื่อบำรุงดิน โรยปูนขาวหรือโดโลไมต์บนหน้าดินก่อนไถพลิกหน้าดินตากหลังจากเก็บเกี่ยว เพื่อฆ่าเชื้อโรคในดินและปรับสภาพความเป็นกรดต่างของดินให้เหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลังให้มีคุณภาพ

(๓) การปลูกโดยใช้แรงงานคนนั่งปลูกบนอุปกรณ์เสริมท้ายรถแทรกเตอร์ ซึ่งดัดแปลงเครื่องเอนกประสงค์ติดท้ายรถไถ สามารถรับน้ำหนักได้ ๓ คน ปลูกได้ครั้งละ ๓ ร่อง ได้ปริมาณงาน ๑๐ ไร่ต่อวัน ซึ่งสามารถประหยัดแรงงานได้ถึง ๘ คนต่อ ๑ ไร่ ต่อวัน โดยใช้ระยะระหว่างร่อง ๑๑๐-๑๒๐ เซนติเมตร และระยะระหว่างต้น ๖๐-๘๐ เซนติเมตร

(๔) ระบบการให้น้ำ อาศัยน้ำฝน สระน้ำ และบ่อบาดาล

(๕) การดูแลรักษา หมั่นสำรวจแปลงอยู่เสมอ และถอนวัชพืชในแปลงนา

(๖) การใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๑ ใส่ช่วงต้นมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑ เดือน โดยใส่พร้อมกับการกำจัดวัชพืชโดยอุปกรณ์ติดพวงท้ายรถแทรกเตอร์ เพื่อป้องกันการระเหยของปุ๋ย และปุ๋ยที่ใส่จะลงบริเวณโคนต้นพอดี โดยใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ผสมกับ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑:๑ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ช่วงต้นมัน

สำปะหลังอายุประมาณ ๓-๔ เดือน โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ ผสมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒:๑ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยใช้แรงงานคน

(๗) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเมื่อมันสำปะหลังอายุตั้งแต่ ๑๐ เดือนขึ้นไป ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรในการไถชุดหัวมันสำปะหลัง และขนส่งด้วยรถยนต์นำไปขายผลผลิตที่ลานรับซื้อผลผลิต

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จให้นำหมักชีวภาพ หรือราดด้วยอีเอ็มหมักเพื่อเร่งให้ย่อยสลายเร็วขึ้น รวมทั้งการจัดการวัชพืชรอบแปลงปลูกเพื่อไม่ให้แหล่งสะสมของเชื้อโรคต่างๆ และใช้เชื้อราไตรโครเดอร์มาโรยในดินนอกจากนี้ยังใช้สารชีวภัณฑ์ ได้แก่ เชื้อราเมตาไรเซียม โรยบริเวณแปลงปลูกช่วงเย็นเพื่อกำจัดแมลงในดิน

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ปกติเป็นพืชที่มีศัตรูรบกวนน้อย แต่มีบ้างที่พบคือ เพลี้ยไฟ ไรแดง ซึ่งทั้งสองชนิดนี้จะ ระบาดในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนานๆ หรือฤดูแล้ง แต่จะหายไปทันทีที่ฝนตก ถ้าระบาดมากๆ เกษตรกรจึงจะใช้ สารเคมีกำจัด แต่ในปัจจุบัน กลับพบว่ามีเพลี้ยแป้ง และโรคไหม้ระบาดรุนแรง การป้องกันกำจัดที่ได้ผล โดย การใช้สารชีวภัณฑ์ (เชื้อราบิวเวอร์เรีย และ ไตรโครเดอร์มา) ป้องกันกำจัด

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยฉัตร มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง					△							

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอห้วยฉัตร มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง เป็นเงิน ๘,๔๐๐ บาท

ตารางที่ ๔๑ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

รายการ (ตัวอย่าง)	ราคา/ไร่
ไถพร้อมยกร่อง	๑,๒๐๐
ค่าพันธุ์	๒,๕๐๐
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๖๐๐
ค่าปลูก	๔๐๐
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่(๒ ครั้ง)	๑,๕๐๐
เก็บเกี่ยวต้นละ ๑๒๐ บาท	๑,๘๐๐
ค่าขนส่ง	๔๐๐
รวม	๘,๔๐๐

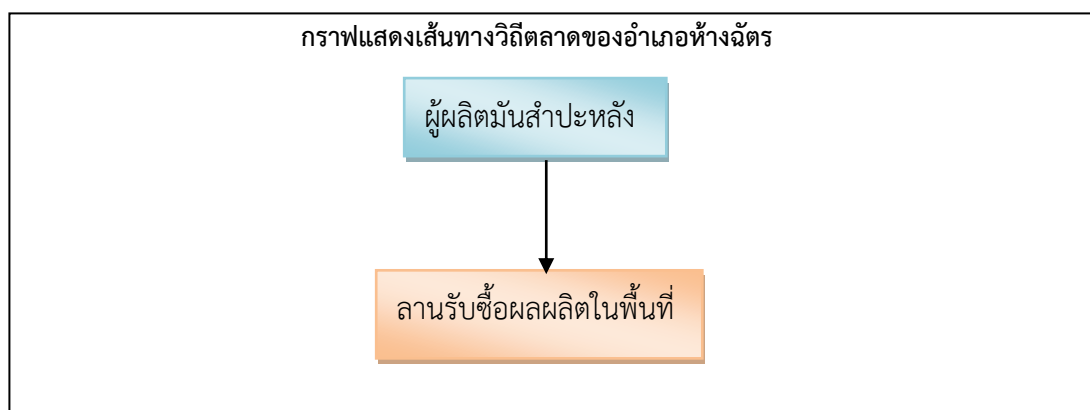
(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เกษตรกรปลูกมันสำปะหลัง เพื่อการจำหน่ายเท่านั้น โดยเกษตรกรจะต้องขนหัวมันสำปะหลังสดไปขายกับลานมันในพื้นที่ โดยมีลานรับซื้อจำนวน ๒ ลาน ราคาในแต่ละปีไม่คงที่ ซึ่งทางลานรับซื้อเพียงแค่รับซื้อหัวมันสำปะหลังสดเพื่อนำไปจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และไม่ได้ทำการแปรรูปเป็นมันเส้นแต่อย่างใด

ปัญหาการผลิต

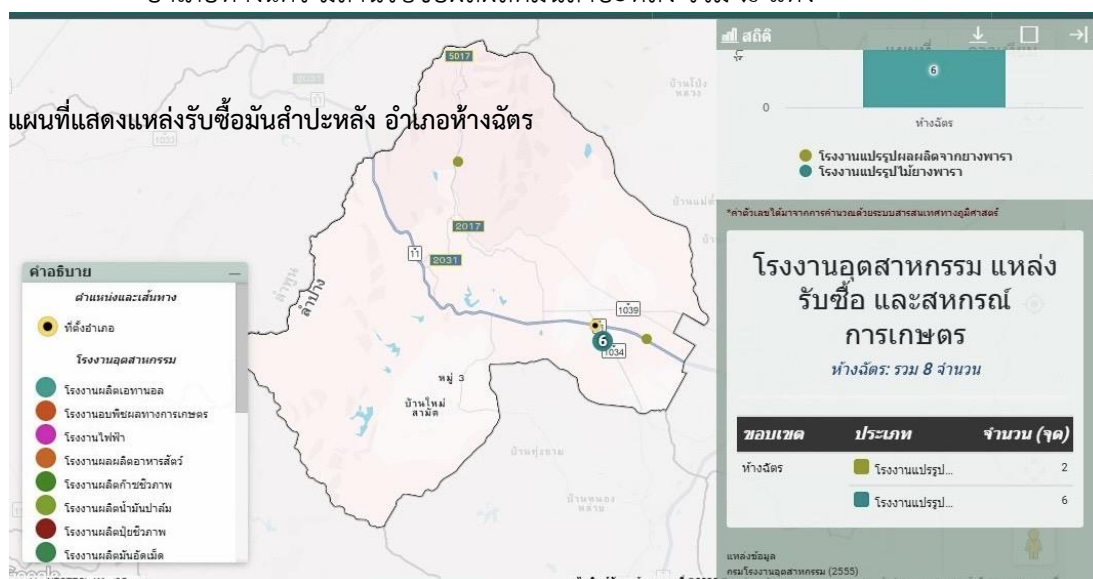
- ขาดแคลนพันธุ์ดีที่เกษตรกรต้องการ
- ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำ ขึ้น-ลง ไม่แน่นอน
- ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง
- ศัตรูมันสำปะหลัง

ภาพที่ ๔๒ แสดงวิถีการตลาดมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอห้วยฉัตร มีลานรับซื้อผลผลิตมันสำปะหลัง รวม ๘ แห่ง

ภาพที่ ๔๓ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร
(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๗)

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอห้วยฉัตร มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน ๒ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตและการจัดการ

๑) มีการคัดสายพันธุ์มันสำปะหลัง ให้เหมาะกับสภาพพื้นที่โดยเลือกพันธุ์ที่ต้านทานโรค-แมลง ลำต้นแข็งแรง ทนแล้งและให้ผลผลิตสูง

๒) เทคโนโลยี นำเชื้อราเมตาไรเซียม ฉีดพ่นลงในดินเพื่อเสียนดิน และแมลงในดิน ใช้น้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นแปลงปลูก เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

๓) มีการนำเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดมาใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง

๔) ใช้เครื่องเสียบท่อนพันธุ์แบบนั่งติดท้ายรถแทรกเตอร์, เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และเป็นการลดต้นทุนการผลิต

๕) ใช้เครื่องยาคุมหญ้าโดยใช้พวงลากรถไถทั้งประหยัดและปลอดภัย

๖) วางระบบน้ำหยดในแปลงปลูกมันสำปะหลังเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สม่ำเสมอ และผลผลิตสูง

ตารางที่ ๔๒ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นางสาวกาญจนา อินตะวัง	๔	หนองหล่ม	ห้วยฉัตร	๒๕๖๖	พืชไร่
๒	นายสมศักดิ์ เรือนแปง	๙	เมืองยาว	ห้วยฉัตร	๒๕๖๘	พืชไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๔๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด	๑.ผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย ๒.ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ๓.การผันผวนของราคาสินค้า ๔.ไม่มีตลาดรองรับสินค้า ๕.กลุ่มอาชีพขาดการส่งเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง ๖.ประชาชนบางส่วนมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ	๑.กลุ่มเกษตรกรขาดความรู้ ปัจจัย และเทคโนโลยีทางการเกษตร ๒.ขาดแหล่งน้ำในการผลิต ๒.เกษตรกรขาดอำนาจการต่อรอง ๓.ขาดการเชื่อมโยงการบริหารจัดการการพัฒนาศักยภาพ ๔.ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดและกระบวนการผลิต ๕.ประชาชนบางกลุ่มไม่มีอาชีพ	ทุกตำบล	๑
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๑.หมู่บ้านและชุมชนบางส่วนขาดความเข้มแข็ง ๒.ประชาชนให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมและความเจริญของเทคโนโลยีมากจนทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ๓.ประชาชนสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นน้อยลง	๑.ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชน/หมู่บ้าน ๒.ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารและนวัตกรรม ๓.ครอบครัว/ชุมชนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นน้อยลง		๓
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์	๑. บรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นดึงดูดใจ ๒. ผลิตภัณฑ์บางอย่างยังไม่ได้มาตรฐานรับรอง	๑. พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจรวมถึงมาตรฐานการผลิต ๒. มีแหล่งท่องเที่ยวและตลาดจำหน่ายสินค้าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว		๒

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๔๔ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก SO ๑.พัฒนาอุตสาหกรรมเชรามิกและไม้ยางพาราเพื่อการส่งออก ๒.พัฒนาสินค้าปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ๓.การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ๔.ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของอำเภอให้เป็น ที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ๕.ส่งเสริมการผลิตสินค้าหัตถอุตสาหกรรมให้มี ความหลากหลาย เช่น กลุ่มตีมืด /กลุ่มกะลา	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO ๑.จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรปลอด สารพิษ/การจัดทำปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยอินทรีย์ ๒. ส่งเสริมกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืน ๓.นำเสนอปัญหาความต้องการให้กับหน่วยงาน ราชการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
ภัยคุกคาม (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST ๑.ผลิต/จำหน่ายสินค้าที่เหมาะสมกับ ความต้องการของตลาด ๒.การทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อเพิ่มรายได้ ๓.ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบแพ็คเกจ Home stay ท่องเที่ยว กิน แบบวิถีชุมชน	กลยุทธ์เชิงรับ WT ๑.บริหารจัดการน้ำในภาคการเกษตรให้มีความ เหมาะสม ๒.ลดการปลูกพืชที่ใช้น้ำมากและปลูกพืชที่ใช้น้ำ น้อยแทน

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- การปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอห้างฉัตร
- การอบรมพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบเกษตรปลอดภัย ให้ครอบคลุมทุกตำบล
- ขยายเครือข่ายหมู่บ้านเกษตรปลอดภัย
- จัดการอบรม /ศึกษาพัฒนาผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์ส่งออก

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- เชื่อมเส้นทางท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอห้างฉัตรให้ทั่วทุกตำบล (ของดีห้างฉัตร)
- สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ให้กลุ่มเกษตรปลอดภัย
- พัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- การอบรมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึก รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ประสานส่วนราชการและสถาบันการศึกษาทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาด้านการเกษตรให้มีคุณภาพ

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์-แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ - เกษตรปลอดภัย

พัฒนาสินค้าเกษตรและสินค้า เพื่อการส่งออก

*****

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด)
  - ผลผลิตข้าวปลอดภัยต่อไร่เพิ่มขึ้น
  - ต้นทุนการผลิตลดลง
- ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน (วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอะไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)
  - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ลดต้นทุนการผลิต
    - โครงการที่ ๑ โครงการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน
    - โครงการที่ ๒ โครงการผลิตสารชีวภัณฑ์และปุ๋ยอินทรีย์
  - กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
    - โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวแปลงใหญ่
    - โครงการที่ ๒ โครงการปรับปรุงคุณภาพข้าวเพื่อการบริโภค

๑.๑.๒ ข้าวโพด

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด)
  - ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น
  - ความรุนแรงของศัตรูพืชลดลง
  - ลดต้นทุนการผลิต
- ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน (วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอะไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)
  - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ควบคุมและป้องกันกำจัดศัตรูพืช
    - โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน
    - โครงการที่ ๒ โครงการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืช
  - กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
    - โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ YSF

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ (สิ่งที่คาดหวังหรือผลสำเร็จที่จะให้เกิด)
  - ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่
- ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน (วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอะไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)
  - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมกิจกรรมเกษตรกรรุ่นใหม่
    - โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมทายาทเกษตรกร

๑.๒.๒ วิทยาลัยชุมชน

- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
  - ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน (วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทแม่บ้านเกษตรกร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน(วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์พัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ยกระดับคุณภาพและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน(วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ยกระดับสินค้าเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรกลุ่มแปลงใหญ่

๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมให้ ศพก.เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน(วิธีการที่จะต้องทำหรือทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์)

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งแบบค้างคืนและไป-กลับ

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาความสมบูรณ์ของที่ดินเพื่อการเกษตร

- ป้องกันการชะล้างและเสื่อมโทรมของดินเพื่อการเกษตร

- เพิ่มประสิทธิภาพของที่ดินด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาคุณภาพของที่ดินเพื่อการเกษตร

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการไถกลบปุ๋ยพืชสดและเศษซากพืช

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักในพื้นที่การเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒ ป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๓ จัดการการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพืชปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการทำเกษตรชุมชนเมือง

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพื่อลดการใช้น้ำในการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
- เพื่อชะลอการตื้นเขินของแหล่งน้ำ
- เพื่อให้เกษตรกรใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ลดการใช้น้ำในช่วงหน้าแล้ง

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์อนุรักษ์แหล่งทรัพยากรน้ำ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดตะกอนดินลงน้ำ

*****

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบล เป้าหมาย)	วิธี ดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ	
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐			
						งาน	งบม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.	งาน	งบม.		
	คุณภาพครบวงจร	ยกระดับวิถีสูงสู่ สินค้าเกษตร มูลค่าสูง เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น			-ส่งเสริม										๐๐๐		
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการวิสาหกิจชุมชน	-เพิ่มช่องทางการ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์	๗ กลุ่ม	๗ ตำบล	-อบรม/สาธิต -ศึกษาดูงาน												
	๒. โครงการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	-เพื่อสร้าง เครือข่ายในการ พัฒนาระบบการ ท่องเที่ยวเชิง เกษตร	๑๔ กลุ่ม	๗ ตำบล	-ศึกษาดูงาน -ส่งเสริมการ พัฒนาศูนย์ฯ												
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการปรับปรุงบำรุงดิน	-ลดต้นทุนการ ผลิต -ลดการเผาไหม้ -ฟื้นฟู สภาพแวดล้อม	๒๐๐ ราย	๗ ตำบล	-อบรม/สาธิต -ศึกษาดูงาน						๑๖๐, ๐๐๐		๑๖๐, ๐๐๐		๑๖๐, ๐๐๐		

บรรณานุกรม

แผนพัฒนาอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๔). กรมการปกครอง.

กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๖). สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. สืบค้น ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก

<https://www.ddd.go.th/home/>

กรมอุตุนิยมวิทยา. (๒๕๖๖). สืบค้น ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก <https://www.tmd.go.th>

ที่ว่าการอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๖). สืบค้น ๖ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก <https://xn--๗๒ceob๔ctbobe๗p.xn--lsdiomcw๔h>

สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง. (๒๕๖๔). สืบค้น ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก <http://www.lampang.doae.go.th/>

สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๖). สืบค้น ๖ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก

<http://hangchat.lampang.doae.go.th/>

สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง. (๒๕๖๖). สืบค้น ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก <https://www.cgd.go.th>

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๖). ที่ว่าการอำเภอหางฉัตร.

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำปาง. (๒๕๖๖). สืบค้น ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก

https://lampang.web.cpd.go.th/content_page/item/๑๙๙-nikhm-shkrn-hangchatr.html

สำนักทะเบียนอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๔). ที่ว่าการอำเภอหางฉัตร.

แผนพัฒนาอำเภอหางฉัตร. (๒๕๖๕). สำนักงานเกษตรอำเภอหางฉัตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๖). Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand). สืบค้นจาก

<http://farmer.doae.go.th>

<https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๖

https://aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/#tabs๕, พ.ศ. ๒๕๖๖

www.google.com, พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาคผนวก

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

๑. หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายแก้ไขปัญหาคาความยากจนของประชาชนซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลปัจจุบันโดยมีจุดมุ่งหมายการสร้างรายได้ลดรายจ่ายและขยายโอกาสให้กับประชาชนซึ่งในส่วนของสำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตรมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานเพื่อกิจกรรมเดียวเพื่อบริโภคในครัวเรือนเหลือบริโภคจำหน่ายเป็นรายได้ในครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในการทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดรายจ่ายและพึ่งพาตนเองได้
๒. สนับสนุนและพัฒนาอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืน

๓. กลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ อำเภอห้วยฉัตร จำนวน ๗ตำบล

๔. วิธีดำเนินการ

- ประชาสัมพันธ์/รับสมัคร
- จัดฝึกอบรมเกษตรกร ๓ ครั้ง ๓ วัน
- ศึกษาดูงาน ๑ ครั้ง

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๖. งบประมาณ

งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๗๒๐,๐๐๐ บาท

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้และสามารถทำการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน
๒. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
๓. เกษตรกรมีความเข้มแข็งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้นโยบายเศรษฐกิจแบบพอเพียงและหลุดพ้นจากความยากจนในที่สุด

โครงการที่ ๒ โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช

๑. หลักการและเหตุผล

การระบาดของศัตรูพืชนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะปลูกพืชที่เป็นพื้นที่กว้างติดต่อกันนาน การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชปริมาณมากทำให้แมลงศัตรูธรรมชาติตาย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศัตรูพืชขยายปริมาณมากขึ้นและเกิดการพัฒนาลายพันธุ์ให้ต้านทานทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ทำให้ศัตรูพืชเกิดมาระบาดสร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร ได้แก่ แมลงบั่ว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนห่อใบ โรคเหี่ยว โรคไหม้ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรสามารถรับมือกับภัยพิบัติด้านศัตรูพืชนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่การเกษตรของตน การติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชให้ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้ทันก่อนที่จะเกิดการระบาดหรือสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (ไอพีเอ็ม) และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

การทำนาในรอบปีที่ผ่านมา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอห้างฉัตร ได้ประสบปัญหาโรคแมลงระบาดในนาข้าว สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกรทุกตำบล ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าในรอบการผลิตฤดูกาลต่อไปในปี ๒๕๖๐ หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ทำนาเป็นวงกว้าง และขยายจะยังพืชอื่น ๆ จะสร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกรจนไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร จึงเห็นควรเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน รวมถึงการใช้ปัจจัยการผลิต การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสม และการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมีเพื่อลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช และมีระบบการผลิตพืชที่ปลอดภัยต่อตนเอง ผู้บริโภค และระบบนิเวศ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ โรคแมลงศัตรูพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานได้อย่างถูกต้อง

๒. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ทักษะในการผลิตและขยายเชื้อราจุลินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ในการควบคุม ป้องกันการระบาดของศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๕๐ ราย ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. วิธีการดำเนินงาน

๑. ศึกษารายละเอียดการดำเนินงานโครงการ

๒. วางแผนการดำเนินงานโครงการ

๓. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรตามแผนที่กำหนด

๕. ประชาสัมพันธ์โครงการ

๖. ติดตาม สรุปผลและรายงานผล

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๖. งบประมาณ

โดยขอรับการอุดหนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ตามรายละเอียด ดำเนินการใน ๒ กิจกรรม ดังนี้

๖.๑ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการผลิตขยายเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อควบคุมป้องกันโรคแมลงระบาดจำนวน ๓ ครั้งๆ ละ ๑ วันๆ ละ ๕๐ คน

๖.๒ สนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ในการผลิตขยายเชื้อราจุลินทรีย์เพื่อใช้ควบคุมและป้องกันโรคแมลง ศัตรูพืช จำนวน ๑ ชุด

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๗.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล

๗.๒ สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวคุณภาพดี และสามารถนำไปปฏิบัติในไร่นาของตนเองได้อย่างถูกต้อง

๘.๒ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตและขยายเชื้อราจุลินทรีย์ได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี

๘.๓ ชุมชนเกษตรลดการใช้สารเคมี สร้างความสมดุลต่อระบบนิเวศ และผลผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

รายละเอียดค่าใช้จ่ายโครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช

๑. กิจกรรม การเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการผลิตขยายเชื้อจุลินทรีย์เพื่อควบคุมป้องกันโรคแมลงระบาดจำนวน ๓ ครั้งๆ ละ ๑ วัน

๑.๑ ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท ๕๐ คน	เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
๑.๒ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๖ มื้อ ๆ ละ ๓๐ บาท ๕๐ คนเป็นเงิน	๙,๐๐๐ บาท
๑.๓ ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๑๒ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท	เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๑.๔ ค่าป้ายไวนิล ขนาด ๑.๕๐ X ๓ เมตร จำนวน ๑ ป้าย	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท
๑.๕ ค่าจัดสถานที่	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
๑.๖ ค่าวัสดุฝึกอบรม	เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๓๕,๒๐๐ บาท

๒. กิจกรรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตขยายเชื้อราจุลินทรีย์เพื่อใช้ควบคุมป้องกันโรคแมลงระบาด

๒.๑ หัวเชื้อราจุลินทรีย์ (ไตรโคเดมา,บิวเวอเรีย,เมตาไรเซียม) เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท

จำนวน ๑๕ ขวด ๆ ละ ๑๒๐ บาท

๒.๒ ข้าวสารเจ้าชนิดแข็ง จำนวน ๕๐ กก. ๆ ละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๒.๓ ตะเกียงแอลกอฮอล์ จำนวน ๑ อัน ๆ ละ ๑๖๐ บาท เป็นเงิน ๑๖๐ บาท

๒.๔ แอลกอฮอล์ ๙๕ % ขนาด ๔๕๐ ซีซี เป็นเงิน ๒๐๐ บาท

จำนวน ๒ ขวดๆละ ๑๐๐ บาท

๒.๕ แอลกอฮอล์ ๗๐ % ขนาด ๔๕๐ ซีซี เป็นเงิน ๑๕๐ บาท

จำนวน ๓ ขวดๆละ ๕๐ บาท

๒.๖ กระบอกฉีดยาน้ำยี่ห้อดี จำนวน ๑ อัน ๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐๐ บาท

๒.๗ ถุงพลาสติกทนร้อน ขนาด ๘ X ๑๒ นิ้ว เป็นเงิน ๔๐๐ บาท

จำนวน ๕ กก.ๆละ ๘๐ บาท

๒.๘ ยางรัดวงเล็ก จำนวน ๑ ถุง ๆ ละ ๑๓๐ บาท เป็นเงิน ๑๓๐ บาท

๒.๙ กระซอนพลาสติกตาถี่ จำนวน ๑ อัน ๆ ละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๕๐ บาท

๒.๑๐ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ขนาด ๕ ลิตร จำนวน ๑ หม้อ เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท

๒.๑๑ เครื่องพ่นยาชนิดเครื่องยนต์ เป็นเงิน ๕,๖๐๐ บาท

จำนวน ๒ เครื่อง ๆ ละ ๒,๘๐๐ บาท

๒.๑๒ ถังน้ำพลาสติก ขนาด ๑๐๐ ลิตร เป็นเงิน ๓๖๐ บาท

จำนวน ๒ ใบ ๆ ละ ๓๘๐ บาท

๒.๑๓ ตู้เปียเซียรา ขนาด ๐.๔๕ X๐.๖๐ X๐.๔๕ เมตร จำนวน ๑ หลังเป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๕,๖๕๐ บาท

รวม ๒ กิจกรรม งบประมาณทั้งสิ้น ๕๐,๘๕๐ บาท (ห้าหมื่นแปดร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

โครงการที่ ๓ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชที่สำคัญของประเทศไทย เพราะเป็นอาหารหลักของทุกคนในประเทศ ในพื้นที่อำเภอวังเหนือมีการผลิตข้าวเป็นอาหารหลัก และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร แต่เมื่อพิจารณาจากการเกษตร โดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพปลูกข้าว มักจะมีหนี้สินอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาผลผลิตข้าวเพื่อให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของทางจังหวัดลำปาง จึงควรมีการให้ความรู้แก่เกษตรกรและให้การสนับสนุนในด้านการปลูกข้าวที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน โดยลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายลง แล้วหันมาใช้ในการผลิตข้าวที่เน้นการใช้สารอินทรีย์ในการผลิตให้มากขึ้น

ในปัจจุบันข้าวที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรสามารถขายข้าวได้ราคาสูงกว่าข้าวที่ผลิตโดยทั่วไป และสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีไว้สำหรับจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียงได้

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวปลอดภัย พัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวที่ได้มาตรฐาน
๒. มีข้าวที่ปลอดภัยไว้ใช้สำหรับบริโภค
๓. เกษตรกรสามารถจำหน่ายข้าวที่ปลอดภัยได้ในราคาที่สูง
๔. เพื่อให้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้มีคุณภาพดี เหมาะแก่การใช้ทำพันธุ์ และขายได้ราคาดี
๕. เกษตรกรรู้จักการรวมกลุ่ม บริหารกลุ่มอันนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร จำนวน ๑๔๐ ราย ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการ
- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตและจัดทำเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- ติดตามประเมินผล

๖. งบประมาณ

งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๖๖๖,๐๐๐ บาท

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวคุณภาพดี และสามารถนำไปปฏิบัติในไร่นาของตนเองได้อย่างถูกต้อง
๒. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวคุณภาพดี
๓. เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม บริหารกลุ่มอันนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน

โครงการที่ ๔ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดิน

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ๗ ตำบล ๗๓ หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการใช้ที่ดินทำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลาย การผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันมีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากขึ้นในการเพิ่มผลผลิต ส่งผลให้มีผลกระทบต่อสภาพของดิน ทำให้สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โครงสร้างของดินเสื่อมทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทุกปี

การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีจะทำให้ใช้พื้นที่ทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสามารถลดต้นทุนการผลิต

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ
๒. เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร จำนวน ๒๐๐ ราย ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๔

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการ
- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตและจัดทำเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- ติดตามประเมินผล

๖. งบประมาณ

งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๔๘๐,๐๐๐ บาท

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะและความสามารถตัดสินใจการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้น้ำหมักชีวภาพได้ด้วยตนเอง

๒. เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และสามารถทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

โครงการที่ ๕ โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่จังหวัดลำปาง มีนโยบายสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร หรืออาชีพด้านการเกษตรและอาชีพด้านอื่น ๆ เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองเรื่องราคาของสินค้าต่าง ๆ และอำนาจในการผลิตรวมไปถึงการสร้างเครือข่ายในการผลิตสินค้า สร้างความสามัคคีกันในหมู่คณะพร้อมเน้นการบริหารงานที่เป็นกลุ่ม มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มต่างๆ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการดังกล่าว เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำวัตถุดิบ ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่ม

๒. เพื่อให้การเชื่อมโยงแหล่งผลิตให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตตามห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) สู่การตลาดในแต่ละระดับเพื่อการสร้างงาน สร้างอาชีพให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้อย่างสม่ำเสมอ

๓. เพื่อให้เกิดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (Cluster) ต้นแบบความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินธุรกิจของชุมชน

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร จำนวน ๗กลุ่ม ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการ
- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตและจัดทำเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- ติดตามประเมินผล

๖. งบประมาณ

งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๔๘๐,๐๐๐ บาท

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำวัตถุดิบ ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่ม

๒. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถเชื่อมโยงแหล่งผลิตให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตตามห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) สู่อุตสาหกรรมในแต่ละระดับเพื่อการสร้างงาน สร้างอาชีพให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้อย่างสม่ำเสมอ

๓. เกิดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (Cluster) ต้นแบบความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินธุรกิจของชุมชน

โครงการที่ ๖ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางเป็นอำเภอที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสินค้าท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการบริการที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ควบคู่กันไปโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาวะการที่มีการแข่งขันแย่งชิงลูกค้าที่มีศักยภาพของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อนำเสนอสินค้าที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และการบริการของอำเภอที่มีอยู่หลายแห่งให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอห้างฉัตรและการพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่ม

๒. เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอห้างฉัตรให้เข้มแข็ง

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้างฉัตร จำนวน ๑๔ กลุ่ม ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการ
- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตและจัดทำเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- ติดตามประเมินผล

๖. งบประมาณ

งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๒,๑๐๐,๐๐๐ บาท

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้างฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรห้างฉัตร

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอวังเหนือ และการพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่ม

๒. สามารถสร้างเครือข่ายในการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอวังเหนือให้เข้มแข็ง

โครงการที่ ๗ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑. หลักการและเหตุผล

ปุ๋ยเป็นธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่เดิมนั้นการทำการเกษตรอาจจะไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ย เนื่องจากดินมีความอุดมสมบูรณ์ ประชากรยังมีน้อย และการเพิ่มผลผลิตทำโดยการขยายพื้นที่เพาะปลูก แต่ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น ใช้ที่ดินติดต่อกันมาเป็นเวลานาน โดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรม เกษตรกรจึงใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้พืช ซึ่งตามหลักวิชาการ การใช้ปุ๋ยเคมีต้องสอดคล้องกับสภาพของดิน ชนิดพืช เวลาและปริมาณที่พืชต้องการ รวมทั้งวิธีการใส่ที่ถูกต้องด้วย แต่ปรากฏว่าเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ประกอบกับปุ๋ยเคมีที่ขายตามท้องตลาดเป็นปุ๋ยสูตรสำเร็จรูป จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเกินความจำเป็น

ดังนั้นเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมี และสามารถลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมีประมาณร้อยละ ๒๐ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด โดยส่งเสริมให้เกษตรกร ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ธาตุอาหารที่มีอยู่ในดินที่เป็นปัจจุบัน ให้เพียงพอเหมาะสมกับความต้องการธาตุอาหารของพืชแต่ละชนิด จึงได้จัดทำ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อยกระดับองค์ความรู้ของเกษตรกรในเรื่องการจัดการดินและปุ๋ย รวมทั้งทำให้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินเป็นไปอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อให้ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร
๓. เพื่อส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้วยฉัตร จำนวน ๒๐๐ ราย ดำเนินการในพื้นที่ ๗ ตำบล

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๔

๕. วิธีดำเนินการ

- ประชุมชี้แจงโครงการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- สนับสนุนชุดตรวจสอบ N P K ในดิน,แม่ปุ๋ย N P K ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- วิเคราะห์ธาตุอาหารในดินพร้อมให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ย
- ติดตามและเยี่ยมเยียนเกษตรกร
- ประเมินผลโครงการ

๖. งบประมาณ/ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้จ่ายงบประมาณ.

๑. ฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน ๑ ครั้ง เกษตรกร จำนวน ๒๐๐ ราย
  - ค่าจ้างเหมาอาหารกลางวัน สำหรับเกษตรกร ๒๐๐ ราย จำนวน ๑ มื้อ ๆ ละ ๕๐ บาท
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
  - ค่าจ้างเหมาอาหารว่างและเครื่องดื่มเกษตรกร ๒๐๐ ราย จำนวน ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

- ค่าป้ายไวนิล จำนวน ๑ ป้าย ๆ ละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๕๐๐ บาท
  - ค่าเช่าอุปกรณ์เครื่องขยายเสียง เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
  - ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๖ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๒๕,๑๐๐ บาท**
(สองหมื่นห้าพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน)

๒. กิจกรรมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์

- ๑) จัดซื้อชุดตรวจสอบ N P K แบบรวดเร็ว ๒ ชุด ๙,๖๐๐ บาท
  - ๒) -ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ ๓๕ กระสอบ ๆ ละ ๗๐๐ เป็นเงิน ๒๔,๕๐๐ บาท
  - ปุ๋ยสูตร ๑๘-๔๖-๐ ๓๕ กระสอบ ๆ ละ ๑,๑๐๐ เป็นเงิน ๓๘,๕๐๐ บาท
  - ปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ ๓๕ กระสอบ ๆ ละ ๙๐๐ เป็นเงิน ๓๑,๕๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๑๐๔,๑๐๐ บาท**

(หนึ่งแสนสี่พันหนึ่งร้อยบาทถ้วน)

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๒๙,๒๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นเก้าพันสองร้อยบาทถ้วน)

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนปงยางคก

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการดิน และการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพ
- ๒. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้ อย่างน้อยร้อยละ ๒๐

โครงการที่ ๘ ส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงคุณภาพครบวงจร

๑. หลักการและเหตุผล

(๑.๑) ที่มา : (ระบุ เช่น มติ ครม. นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด)

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นประเด็นการเกษตรสร้างมูลค่า

๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการเกษตร แผนย่อยเกษตรปลอดภัยสินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

๓. ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) : เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่ม

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑: ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาเศรษฐกิจเกษตรสร้างสรรค์

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำปาง : ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เกษตรนวัตกรรม สร้างสรรค์และปลอดภัย

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงแบบครบวงจร
๒. เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง จากแปลงทดสอบ
๓. เพื่อให้สามารถยกระดับถั่วลิสงสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
๔. เพื่อสร้างกลุ่มผู้ผลิตถั่วลิสงที่มีความเข้มแข็ง
๕. เพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย และเพิ่มช่องทางการตลาด
๖. เป็นต้นแบบให้เกษตรกรหรือผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้ระบบการดำเนินงานของกลุ่ม ทำให้เกษตรกรที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

๓. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตรจังหวัดลำปาง จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ตุลาคม ๒๕๖๙ สิ้นสุดปีกันยายน ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

. ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

๕. วิธีดำเนินการ

กิจกรรมที่สำคัญ	ระยะเวลาที่จะเริ่มดำเนินการ			
	ต.ค.-ธ.ค. ๖๙	ม.ค.-มี.ค. ๗๐	เม.ย.-มิ.ย. ๗๐	ก.ค.-ก.ย.๗๐
๑.การเลือกพื้นที่และเกษตรกรในการดำเนินงาน	✓			
๒. การจัดกระบวนการเรียนรู้ และอบรมให้ความรู้		✓	✓	
3.ศึกษาดูงาน			✓	
4.แปลงต้นแบบการผลิตถั่วลิสงคุณภาพ	✓	✓	✓	✓
5.จัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยี			✓	
6.ติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร	✓	✓	✓	✓

๖. งบประมาณ/ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้จ่ายงบประมาณ.

รายการ	งบประมาณ
๑. งบดำเนินงาน	๑๒๒,๐๐๐
๑.๑ ค่าตอบแทน	๗,๒๐๐
๑.๒ ค่าใช้สอย	๕๑,๓๐๐
๑.๓ ค่าวัสดุ	๕๓,๕๐๐
๑.๔ ค่าสาธารณูปโภค	
๒. งบลงทุน	
๒.๑ ค่าครุภัณฑ์	
๒.๒ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	
๓. งบเงินอุดหนุน	
๔. งบรายจ่ายอื่น	
รวมทั้งสิ้น	๑๒๒,๐๐๐

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยฉัตร
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงแบบครบวงจร
- ๒.สามารถยกระดับถั่วลิสงสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น